श्यामावती

अनुवादक :
भिक्षु विवेकानन्द

प्रकाशक :
लेखक स्वयं
श्री सुमङ्गल विहार, ललितपुर,
नेपाल।

श्यामावती

(छपु ईर्ष्या, द्वेष व मैत्रीया परिचयात्मक पाली बाखं)

नेवारी-२३

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स

उपहार

अनुवादक :
भिक्षु विवेकानन्द

प्रकाशक :
लेखक स्वयं
श्री सुमङ्गल विहार, ललितपुर,
नेपाल ।

प्रथम संस्करण बुद्ध संवत् २५०६
१००० मू ।७५ ने० सं० १०८२

मुद्रक :
नेपाल प्रेस
६/५६८ न्हू सडक
कान्तिपुर

थःगु खँ

भगवान बुध्दं पीन्यांँद तक गामं गामे देशं देश चाःहितु हिला प्रचार व प्रसार याना बिज्यागु लोकोपकार शिक्षां जाया च्वंगु धार्मिक सफूत हे बौध्द-ग्रन्थ खः। थ्व ग्रन्थ स्वंगू पिटके विभाजित जुया च्वंगु दु।

सूत्र पिटक
विनय पिटक
अभिधर्म पिटक

सूत्र पिटक : थुकी दान कथा, शील कथा व भावना कथाया खँ वइ। विनय पिटक : थुकी भिक्षु भिक्षुणीपिंसं पालन याये माःगु विनयया खँ वइ। अभिधर्म पिटक : थुकी चित्त व चैतसिकयागु व्याख्या वइ।

सूत्र पिटके जक तःत : धंगु न्यागू निकाय दु। व थथे– दीर्घ निकाय, मज्झिम निकाय, संयुक्त निकाय अंगुत्तर निकाय, खुद्दक निकाय। हानं खुद्दक निकाये जक झिन्यागू सफूत दनि। उकिया तालिका नं थथे खः–खुद्दक पाठ, धम्मपद, उदान, इतिवुत्तक, सुत्त निपात, विमान वत्थु, पेत वत्थु, थेर गाथा, थेरी गाथा, जातक, महा निद्देश, चुल्ल निद्देश, पटिसम्भिदा, अपदान, बुध्द वंश, चरिया पिटक।

थुकथं थ्व हे भिन्यागू ग्रन्थ मध्ये छगू ग्रन्थ धम्मपद खः । थुकी नीखुगू वर्ग दु । उकि निगूगु वर्ग अप्रमाद वर्ग खः । थ्व वर्गे प्रथम गाथा "अप्पमादो अमतपदं 'ति" ज्वी । थ्व गाथा भगवान बुध्दं सुयागु निम्ति छु कारणे गन देशना याना बिज्या:गु धयागु सियेकेया निम्ति गुगु प्रामाणिक पालि भाषाया साम्राग्री प्राप्त जुइ, व हे श्यामावतीयागु कथा वस्तु प्रस्तुब सफूया बाखं खः ।

थ्व बाखँ पालि धम्मपद अट्ठकथायागु खः । सूत्रया टीका टिप्पणी बांलाक थ्वीकेत अट्ठकथा स्वः वनेगु परम् आवश्यक जू । अट्ठकथा स्वयेवं तिनि हे थुगु गाथा बुध्दं थुम्हसिया निम्ति थुगु कारणे थ्व प्रसंगे थन देशना याना बिज्यागु धयागु बांलाक थ्वी ।

प्रस्तुत बाखने वैमनष्य भाव अर्थात् व्यापाद= अभिमान तथा द्वेष चित्तया बामलागु ज्या व पहः (कुचक्र) अले हानं सत्य, अहिंसा व मैत्री भावनाया फलनं स्पष्ट उल्लेख जू ।

उदेन जुजुया स्वम्ह महारानी दुपिं मध्ये श्यामावती मूल महारानी खः । मागन्दीं बुद्धया प्रति दुगु द्वेषं व थः मूल महारानी ज्वीगु इच्छां बुद्धयात बोबाकेगु अपमानित यायेगु व वस्पोल प्रति श्रध्दा तया च्वंम्ह श्यामावतीयात नाना तरहनं खःगुं मखुगुं कुचक्र म्हितानं, संतोष मजुया थमं तुं वीणाय् सर्प तया महाराज स्वया दिसँ श्यामावतीया कुचक्र धका सर्प क्यना प्वल यात ।

जुजुं शैय्याय् सर्प वंगु खना तं पिकया श्यामावतीयात विष दुगु वाणं कयेकल । उथाय् हे श्यामावतीं थः पासापिं नापं तुं जुजु व छुचाम्ह मागन्दीयागु प्रति नं तुरंत हे मैत्री भावना यात । अले कयेकूगु वाण ल्याहां

वना जुजुयात तुं केत वन ।

हानं छम्ह म्वातिं खुज्जुत्तरां भगवान बुध्दयागु दर्शन प्राप्त ज्वीवं थःगु कुबानी तोता उद्‌योग अभ्यास याना छम्ह विद्वानन। जुया वंगु खँ नं थन प्रस्तुत जू । बाखने कर्म विपाक बांलाक क्यना तःगु दु । बाखंया अन्तिमे अप्रमादीया प्रशंसा व प्रेमादीया हीनता क्यना बाखं कोचाय्‌क वनी ।

बाखंया अनुवाद न्यादँ खुदँ न्ह्यो हे शुरु यानागु खः, आर्थिक अभाव व थः नं उखें थुखें ज्वोमागुलिं याना बाखं प्रकाशित ज्वीगु जक थथे थों तकं लिकुना च्वन । आः थुगुसी सकतां संयोग चूला वंगुलिं प्रकाशनार्थ न्ह्यचिला । बाखं प्रकाशित याये न्ह्योने अनुवादे भूलया भयं याना बुध्दघोष भन्तेयात छको कोचाय्‌क स्वेयगुली आग्रह याना । वस्पोलं नं बाखं सफू कोचाय्‌क ब्वना, अले आयुष्मान सुदर्शनं प्रूफ स्वयेगुली ग्वाहालि याना बिज्यात । वथें हे केंहें धनलक्ष्मीयागु व धर्मदास उपासकयागु नं ग्वाहालि थुकी मदुगु मखु । तसर्थ सकसितं धन्यवाद प्रदान याना । हानं धर्म कार्ये निगःप्यंगः सां लाकेगु नं पुएय हे खः धका यथाश्रध्दा मोहरू भिंस्वतका चन्दा प्रदान याःपिं उपासिका चीरिमाया, तिर्थमाया व मायादेवी तथा श्री संघरत्न व धर्मसुन्दरपिंत धन्यवाद दु । बलम्बुया नकमि कृष्ण व बैद्य धनकृष्णया नं थुकी ग्वाहालि दुगु निम्ति इमित नं धन्यवाद प्रदान यानागु जुल ।

अन्तस थ्व ग्रन्थ प्रकाशया निम्ति यानागु परिश्रमया पुण्यानुभावं २००६ साले परलोक जुया वंम्हमां भक्तकुमारी प्रमुखं सकल जाति-

गणपिंत नं हित उपकार ज्वीमा, हानं नाप नापं सकल सत्वपिंत नं थ्व पुण्य भाग सम भागं वना 'दिट्ठि मुध्दि' ज्ञान प्राप्त जुया जीवनयात कुशल पक्षे घ्वाघ्वां यंके फुपिं ज्वीपा ।

१ गुंलाथ्व १०८२
प्रणिधिपूर्ण महाविहार —भिक्षु विवेकानन्द

श्यामावती

अप्पमादो अमतपदं ति, थुगु धर्म देशना शास्ता कोसम्बी घोसितारामे विहार याना बिज्याना च्वंगु वखते श्यामावती प्रमुखं मेपिं न्यास मिसापिं व मागन्दी प्रमुखं मागन्दीया न्यास थःथितिपिं मृत्यु जुया वंगु कारणे हया आज्ञा जुया बिज्यागु जुल।

न्हापा यागु खँ

न्हापा अल्लकप्प देशे अल्लकप्प धयाह्म जुजु छह्म दु। हानं वेठदीपक देशे वेठदीपक धयाह्म जुजु छह्म नं दुगु जुल। थुपिं निह्म मचां निस्यें तसकं मिले चले जुया वया च्वंपिं पासापिं नं खः। थुमिसं छह्म हे गुरुया थाय् च्वना विद्या अध्ययन यात। अले शास्त्र विद्यां पारगत जुयालि थःथ अबुपिं परलोक जुया वंस्येंलि थःथगु अधिकार अनुसारं राज क्षत्रं कुया झिगू झिगू योजन दुगु देशे राज्य याना च्वन।

थुपिं जुजुपिं वेला वखते नाप लाना एकान्तगु थास्ये च्वना धर्म सम्बन्धिया खँ छलफल याना थथे धया च्वनी।

थ्व संसारे सत्वपिं जन्म ज्वी बुढा ज्वी अले सिना वनी, तर सिना वनिगु वखते न्ह्याको हे माया याना नापं नया नापं च्वना नापं धना च्वंसां नं लिस्यें वंपिं सुं नं खनेमदु। थ्व थःगु धया च्वंगु शरीर हेन तोता वना च्वन। थुजोगु हीनगु तुच्छगु असारगु गृहस्था श्रमे च्वनेगुया सार हे छु? नु भिपिं प्रव्रज्या जुवने धका सल्हा याना इमिसं राज्य श्री सम्पति धन दौलत् दको फुकं थःथ कायूपित लव ल्हाना थुपिं निम्हं ऋषि भेष धारण याना हिमाल प्रर्वते च्वनेत वन। क्रमसः इपिं हिमाल पर्वते थ्येंस्येंलि अन नं निह्म छथाय् फेतुना सल्हा यात।

छह्मस्यं धाल पासा! भिसं अनित्य ज्ञान सियेका तपस्या व्रतया निम्ति राज्य श्री सम्पति धन दौलत् परिवार फुकं परित्याग याना वया च्वना। आः थन भीपिं निम्हं छथाये तुं च्वने व अप्रवर्जित पिंथें जु वनी। उकिं भीपिं निम्हं अलग अलग च्वनेगु याये मालि। वरू भी निह्म वाच्छि छक (उपोसद्ध पति) नाप लायेगु याये।

मेह्म तपस्वीं— थथे नाप लाना च्वनेगु नं याये मखु। छाय् धासा नाप लाना सम्वन्ध तया च्वंतलेन माया प्यपुना हे च्वनी। उकिं नाप लायेगु पलेसा छपिंसं छपिं च्वनागु पर्वते अले जि जि च्वनागु पर्वते वाच्छि छको मि च्याकेगु याये। तर गुखुनु गुगु पर्वते मि सी उखुनु उगु पर्वते च्वंह्म मृत्यू

जुल धका सिकेगु।

इमिसं उगु खं यात हे ठीक ठह्रे याना निह्म निखे च्वं वंगु जुल।

छुं दिन विते जुया वंस्येंलि वेठदिपक तपस्वी मृत्यु जुया मह्नेसक्क देवराज धायेका देवलोके जन्म कावन। समय वाच्छि पुला वन, तर उखे पर्वते मि मच्यात। अले अल्लप्पक तपस्वीं थह्म पासा अवश्यें मृत्यु जुल ज्वी धका मती तल। थुखेवेठदीपक तपस्वी मृत्यु जुया वंस्येंलि थःत प्राप्त जुगु दिव्य सुख सम्पति खना, जि थ्व छु याना वयागु पुण्य या प्रभावं प्राप्त जुगु ज्वी धका विचा याना स्वत। थथे विचार याना स्वःगु वखते, छेंन प्याहां वया तपस्या— व्रत यानागु खंतः फुकं छसिं निस्यें लुमना वया अले थः गुह्म पासा नापं प्याहां वयागु खः उह्म पासायात नाप लायेगु मती तया भेप हीका गन तपस्वी विज्याना च्वंगु खः। अन वया तपस्वीयात बन्दना याना छखे फेतुत।

तपस्वीं न्यन— आवुस। छ थन गनं वयागु?

भेप धारिं— भन्ते! जि लँ जुवा खः, तापकं निस्यें वया च्वना। भन्ते थन छलपोल जक्क लाकि मेपिं नं सुं दु!

तपस्वीं— आवुस! मेह्म जिह्म पासा छह्म नं दु।

भेषधारिं— भन्ते आ वस्पोल गन विज्याना च्वन ले?

तपस्वीं— आवुस! वस्पोल हुं व खनेदुगु पर्वते च्वना विज्यागु खः, तर वस्पोलं अर्द्ध मासे (वाच्छि छको) मि च्याके मागु मि मच्याकु उकिं वस्पोल मंतला छु थें?

भेप धारिं— भन्ते अथे जूसा वस्फोल मंत हे ज्वीमा।

तपस्वीं— अथे हे ज्वी आवुस! जिनं अथे हे धका मती तया च्वना।

भेप धारिं— भन्ते! व जि हे खः।

तपस्वीं— आवुस! अले छ सिना गन जन्म जु वन ले?

भेप धारिं-भन्ते! जि देवलोके महेसक्क देवराज धायेका जन्म जू वना, थौं छक थन छलपोल यात दर्शन याये धका वया च्वना, भन्ते! थन छलपोल यात छुं तकलिफ जूला?

तपस्वीं—जु आवुस! थन किसि तस्यें आपालं हे द्दायेका दुःख कष्ट विया च्वन।

भेष धारिं— भन्ते! किसि तस्यें छु या वइगु?

तपस्वीं— आवुस! किसि तस्यें न्ह्योन्ये लाथाय् खी च्वः फाना वनिगु, हानं वं पुना तया थाय् वया तुतिं वं स्यंका धू ब्वेका वनिगु, अले इमिसं फ्वहर याना वंगु व वं स्यंका वंगु जक सुचुकु सुचुकुं हे दिक्क जुया वइगु जुल।

भेप धारिं— भन्ते। छु इपिं वइगु मयोला?

तपस्वीं— मयो आवुस!

भेप धारिं— भन्ते! अथें खःसा गुकथं इपिं मवइगु ख। उकथं याये माल का हला धका तपस्वीयात हत्थि कन्त विणा व हात्थि कन्त मन्त्र विया, मन्त्र ब्वना विणाय् दुगु स्वपू तार थायेगु नं स्यने कने याना धाल, भन्ते! आ थुगु मन्त्र ब्वना थुगु तार थात धासा किसित लिफ हे म स्वस्ये विस्युं वनी।

हानं थुगु मन्त्र व्वना थुगु तार थात धासा किसित लिफ स्वस्वं विस्यूं वनी। हानं थुगु मन्त्र व्वना थुगु तार थात धासा किसित इमिगु हे म्हे गयेकेत वइ। थुकि छपिंत गुकथं माळ उकथं याना विज्याहुं धका तपस्वी यात वन्दना याना देवराज थःगु भूवन संतुं लयहां वन।

तपस्वीं किसित फुकं विस्यूं वनिगु मन्त्र व्वना उगु हे तार थाना किसित फुक ख्याना छोत।

उगु समय कोसम्वी परंतप धयाह्म जुजुं राज्य याना च्वंगु जुल। छन्हु जुजु गर्भिनिह्म महारानी व्वना प्रसादे च्वे कसि थाहां वना निभा पाना च्वं वन। महारानी छगू लाख मूल्य वंगु राज कम्वलं न्यया हानं राज मुद्दिक (अंगू) न्ह्याना जुजुया लिकंतुं फेतुना च्वन। अवले हे आकाश मार्गं व्वया वया च्वंह्म हात्थि लिङ्ग पंक्षि छह्मसिनं तापाकं निस्यं ह्यांउक गां न्यया च्वंह्म महारानीयात खना थ्व निश्चयेन लापाय् ज्वी धयागु मती तया आकाशं वेगं काहां वल। व पंक्षि काहां व गु सः तायेवं जुजु काचाक दना प्रसादे दुने सुत्त द्वाहां वन। महारानी छह्म जक प्वा भ्यातुगु व ग्यागुलिं याना भ्रत्त दना विस्यूं वने मफुगुलिं वंतुं भ्वसुना च्वन। पंक्षि अन वया महारानीयात थःगु तुतिया पञ्जां कत्ताका आकाश मार्गं तुं व्वया वन। व पंक्षि याक्य न्याह्म किसि याति बल दु। उकिं वं महारानीयात थःगु रूचिगु थास्ये च्वना नयेगु मती तया अपुक हे यंका च्वन। थुखे महारानी विचायात, जिं थथे थ नं सी

च्वना ग्याना काहाले जुया हालाबी, तर मनु, तयेगु सः तायेवं न्ह्यथि जापिं जन्तु (तिरश्चानं) तन ग्याइ। अले थ्व पंक्षिनं जि हागु स. ताया ग्याना जित थन कुतका विल धासां जिनं प्वा थे च्वंह्म मचा नं निम्हं थन हे सिना वनी। उकिं आ जि थन मग्यास्ये शान्त च्वना, थ्वं गन यंकल अननी वना च्वने। लिपा थ्वं जित गन दिका नयेत सनि। उथाये जि थ्वयात ख्याना छ्वयेगु यत्न उपाये याये धका थथे मती तया थःगु विवेक बुद्धियात न्ह्यांने हया अप्रमादि जुया वना च्वन।

उखे हिमाल पर्वते तः मागु बर्मा छमादु, व पंक्षि महारानि यात वहे वरमाय् यंका दिके यंकल। वं न्हापानं मृगत हया नइगु थायन थन हे जुया च्वन। उकिं वं थौंन थन च्वना हे नयेगु मती तगु जुल। महारानी यात सिमाय् दिके धुने वं अले वं थ वयागु लँ छक स्वत। थथे थःवयागुलँ स्वेगु पंक्षि पिनि ज्ञातिया स्वभाव धर्म जुल। उथाय् हे महारानी निपां ल्हा पितकया हा! हा! धका लापा थाना बिल व लापा थागु सः तायें वं व पंक्षि ग्याना ब्वया वन।

थुखे थो निभा लुकु बिथें च्वना वल उखे महारानी यात प्रसव वेदना जुयाँ वल। अबले उथाय अनव थन व मदयेक दिशा फुक्कं अन्धाकार ज्वीक सुपा चँ तोपु वल। उथाय् उम्ह महारनी यात राजकुमारी; भये काय् मागु छु मदु ग्याय् म्वा सम्म धया नं भरोसा ब्यू वपिं सुं मदु। सारा चच्छि सिमा च्वेतुं च्वोना कचि मिखां तुं चा कते यात। क्रमश

अरुण उदये ज्वीगु समय जुया वर्स्येलि महारानी या बालख जन्म जुल। उथाय् मेघ ऋतु पर्वत ऋतु अरुण ऋतु थ्व स्वंगू ऋतु चूलागु जुल थ्व स्वंगु ऋतु चूला बले जन्म जूम मचा जूया राजकुमार यात उदेन धका नां छुत।

अन उथाय् सतिकं तुं अल्लकप्प तपस्वी यागु आश्रम दुगु जुल। तपस्वी प्रकृती अनुसारं वा फे वइगु वखते चिकिगु भयनं ग्याना जङ्गले तापाक द्वाहावना कण्ड, फल मूल का मवंस्ये उगु हे वृक्ष मूले वया पंक्षि तस्यें नया लि ल्यंका थकुगु ला, कें सां माला हया नचुक छ्याना सुरुवा दयेका त्वनिगु जुल। उकि व थौं नं आहारया निम्ति उगु हे वरमा या तःले वगु खः। अन बया उखें थुखें ला व कें दइ ला धका माला सना च्वं वले सिमा क्वे मचा ख्व सः ताया सिमा च्वे थ स्वत। अले महारानी यात खना न्यन छसू!

महारानी — जि मनू हे खः।

तपस्वी—अले छ आमकन गथे ला वल?

महारनी — आर्य! जित हात्थि लिङ्ग पंक्षि ज्वंना थन तये हल।

तपस्वीं— आः आमकन च्वे छाय् च्वना च्वनागु वा फे काहां वा।

महारानी— आर्य! जाति भयेया कारणं याना जि फे काहां वे ग्याना च्वना!

तपस्वीं— छाय् छंगु जात छु?

महारानी— आर्य ! जि क्षत्रीनी खः ।

तपस्वीं— जिनं क्षत्री हे खः ।

महारानी— आर्य ! छि क्षत्री खः सा क्षत्री माया छक फना दिसं तपस्वि क्षत्री माया कन । क्षत्री माया न्यनालि महारानी धाल, आर्य ! जिके मचा दु, मचा छह्मके क कया बिया दिसं । तपस्वीं सिमां च्वे थाहां वना मचा क हया बिल । अले महारानी नं तिजक सिमां कहां वल । अन तपस्वी शमित थःगु आश्रमे यंका निमविख (भुजि मदुगु) कस्ति हया हानं स्वयम् जात सालि (जाकि) हया यागु आदि दयेका नके त्वंके याना वांलाक विचार याना तल ।

महारानी या अन च्व च्वं छन्हु मने वन । जि थन वेगु ऊँ नं स्युगु मखु, हानं प्याहा वनेगु लनं स्युगु मखु । ध्वस्पोल याके जिगु प्रति भतिचाहे विश्वास व माया दुगु मखुनी । कथं काले जिमित थनसं तोता ध्वस्पोल मेथाय बिज्यात धासा अले सी व काय् निम्ह थनंतुं अनाथ ज्वीका सिना वने मालि । उकिं आहे गुकथं याना जिल उकथं याना ध्वस्पोलं तोता मवनिगु यत्न उपाये याय्मालि धका स्त्री माया क्यना काम विषय फसे याना तपस्वी यागु शील स्यंका निम्हं नोपं वास याना च्वन ।

छन्हु तपस्वी पिने प्याहां वया नक्षत्र स्वःगु बखते परंतप जुजु परलोक जुल धयागु सियेका महारानी यात सःता धाल । भद्रे ! थौं परंतप जुजु मंत ।

महारानी— आर्य ! छिसं ध्व खं गथे सिल ।

तपस्वीं— महारानी थ्व खँ जि नसत्र स्वया सियका च्वना।

परंतप जुजु मृत्यु जुगु समाचार न्यना महारानी तच्वतं बिलाप याना ख्वया च्वन।

तपस्तीं— भन्द्र! छ छाय् ख्वया च्वनागु

महारानी— आर्य! परंतप जुजु जिम्ह स्वामि खः।

तपस्वीं— भद्रे! थ्वे मते संसार जन्म जुलकि छन्हु सकलें सीमा सदां सुनं म्वाय् मदु।

महारानी— आर्य! अथे सिना वने मानि धका ला जिनं स्यू।

तपस्वीं— अथेसा अले छ छाय् ख्वया च्वनागु!

महारानी— आर्य—! थुम्ह राजकुमार यदि थौं अन दुगु जूसा राज क्षत्रं कुया निश्चयेन जुजु ज्वी दइगु खः। आः थौं महान कुल याम्ह राजकुमार नं थनवया वनवासि जुया च्वने माल; थुगुकारण मने तसक पीड जुया वया ख्वया च्वनागु जुल।

तपस्वीं— महारनी! म्वाल ख्वे मते; मने धैर्य धारण याना शोक शान्त या जिं आम राजकुमार यात राज्य श्री सम्पति प्राप्त ज्वीगु यत्न उपाये याना बी। थुलि धया राजकुमार यात सःता हस्थि कन्त मन्त्र बिया हस्थि कन्त-बिणा थायुगु फुकं स्यने कने यात। उगु बखते अन सिमा तःले द्वलंःद्व जंगलि किसित वया मुना च्वं च्वइगु जुया वन।

तपस्वीं— राजकुमार— थन स्वः। छ न्हापा लाक वना हुंव सिमाय् गया च्वहुं। अले अन किसित वल धाय्वं छं थुगु मन्त्र ब्वना थुगु तार थाना ज्यू। थये याय्वं किसित फुक लिफ हे मस्वस्ये विस्युं वनी। हानं थुगु मन्त्र ब्वना थुगु तार थात धसा किसित लिफ स्वः स्वं बिस्युं वनी। हानं थुगु मन्त्र ब्वना थगु तार थात धासा किसित स्वं चा त्वीकु त्वीकु छंथाय् स्वया वइ धका धया हानं स्वन्हु यंक मन्त्र विद्याया परिक्षा नं याकल, जव मन्त्र विद्याया परिक्षां पूर्ण गुस्येंलि, अले तपस्वीं महारानीं यात सःता धाल, भद्रे! का आःछं थःह्म काय् यात विदा ब्यू। आः उह्म राज कुमार वना राज्य संभाले या वनी।

महारानी राजकुमार यात सःता धाल कुमार! छ परंतप जुजु या पुत्र खँ। उकिं आः छ कोसम्बी वना सेनापतिपिंगु नां कना थःगु राज्य प्राप्त याना का हुं।

यदि ईमिगु नां कना छन्त राज्य तोता मविल धासा ध्व जुजुं न्यइगु रक्तकमल व राज मुद्रिक खः। ध्व क्यना जूसां विश्वास ब्याका राज्य प्राप्त या धका महारानी अंगु व रक्त कमल निता राजकुमार यात विया विदा बिल।

अन राजकुमारं तपस्वीं या थाय् वना न्यो वन आचार्य! आ जि छु याय् माल ?

तपस्वीं— राजकुमार! आ छ वना उखुनु थें सिमा च्वे थाहां वना थुगु मन्त्र ब्वना थगु तार थाना ब्यू। विण यागु सः ताय् वं मूलह्म किसि छ थाय् वइ। अले छ किसि यागु

साहयता कया छं थःगु राज्य श्री सम्पति काहुं।
राजकुमार अनलि मां वौं निश्वसितं बन्दना याना विदा कया तपस्वीं या आज्ञा अनुसारं सिमा च्वे थाहां वना विणा थाना विल। विणयागु शब्द तायेवं मूलह्म किसि न्ह्योने च्वं वल। राजकुमार उह्म किसि गया न्ह्यापं लिक वना जि कोसाम्बी च्वंह्म परंतप जुजु या पुत्र खः। जित जिमि अबु यागु राज्य श्री सम्पति कया ब्यू धका न्यंकल।

किसिं राजकुमार यागु खं न्यना दोलंदो किसित मुं वइगु तालं हाला छ्वत। व किसिं हागु सः न्यन वं तुरंतम हे दोलंदो किसित जम्मा जु वल। अले उकि बुढापिं किसित ल्याहुं धका हाला विल। बुढापिंजक ल्याहां वन। हानं मचा मचापिं किसित ल्यहां हुं धका हाल। इपिनं ल्याहाँ वन। अले बःव लापि ल्यमूह्मपिं युद्ध याय्‌गु शक्ति दुपिं जक ब्वना कोसम्बी उनेत वल। इपिं क्रमश पच्चंतर गामे थ्यंका अन च्वना राजकुमार अन च्वपि मनूत फुकं थःगु ल्हाति कया नगरे वना नगरे छ्चाखेलं घेरा बिया, जि राज्य या निम्तिथनवया च्वना उकिं जित राज्य तोता ब्यू कित मखु सा युद्ध याय्‌ वा धका पौ च्वया छ्वत।

नगरवासिपिंसं— आ थथे जिमिसं राज्यन। विमखुनी हानं युद्धन याय्‌ मखनी धका लिस बिल।

राजकुमार— छाय्‌ छु कारणे ?

नगरवासिपिंसं— कारण थ्वकि जिमि गर्भिनी ह्म महारानी ।यात हत्यिलिङ्गपंक्षि व्वेका यंका तःगुदु। उह्म

महारानी थौंतक सीगु व म्वागु छुं खबर मदु ! यदी वेक महारानी जीवित हे दनिगु समाचार गनं वल धासा छिपिनापं जिपिं सकलें युद्ध यायगु निम्ति तयारि दु ।

राजकुमारं अथे खः धयागु जूसा उह्म महारानी जिवित हे दु । वेक महारानी या पुत्र जि हे खः । जित सेना पतिपिंगु नां कना परिचय बिया राज्य श्री सम्पति प्राप्त याना काहुं धेका थन छोया हगु ख धका सेनापतिपिंगु ना कन । तर इपिं नगर रक्षक. तस्यं राजकुमार यागु खँ यात विश्वास मया ।

राजकुमारं— यदि जि थ्व धया च्वनागु खें छिमि विश्वास मजूसा थुगु वस्त्रव थुगु वस्तु स्वः धका राजकुमार ह्वानं रक्त कम्वल व राज मुद्दिक (अंगु) क्यन ।

नगर रक्षक तस्यें व कम्वल व अंगु खं स्येंलि थ्व राजकुमार हे खँ धका पूरा विश्वास याना अले हर्ष पूर्वक राजकुमार यात स्वागत याना राज क्षत्र कीका राज्याभिषेक विल । उदेन उत्पति खँ क चाल ।

घोषकया उत्पति

अजित धयागु छगू शहर दु व शहरे दुर्भिक्ष जुया आपालं मनूतये नेमखना वगुलि मनूत जिविका या निम्ति थःगु देश छें तोता उखें थुखें प्यांहां वना च्वन । उकि कोतु हल धयाह्म छह्म मनू खं नं ज्वने जिक धन सम्पति ज्वना काली धयाह्म

कला व अले कापि धयाह्म काय् मचा छह्म ज्वना कोसम्वी पाखे वनेत वया च्वन। गुलिंसिन ला अहिवात रोग फइले जुया वःगुलि विस्युं वंगु धका नं धाइ। इमि कोसम्वी मध्यों वं ज्वना वगु खर्चफुकंफुना इपिं विखर्चि जुया नये मखना लें अपाल हे दुःख सिया वया चोन। उकिं कोतु हलं कलाह्मे सित धाल, कालि! थन स्व भ्मी निह्म म्वम्ना च्वन धासा सन्तान धयागु दयाव च्वनि तिनी। उकिं आ थ्व मचा छह्म न्ह्यायागु थजु तोता वनेनु। तर मां पिनिगु नुगलं गवले मचा अथे याना वां छोया वने फइगु खः।

कालीं धाल— स्वामि, ! जि म्वाना च्वं तले आम मचा वां छ्वया वनेगु खँ ज्वी फइ मखु।

कोतु हंलं— काली! आः छं छ्वयागु मती तयाले ?

काली—स्वामी! भ्मी निह्म दहेदु। छि व जिं पालं पा कुबिना यंकेका धका धया इमिसं मचा पालं पा कुबिना वना च्वन। मामं मचा कुबिगु वखते स्वां यागु झुपा थें यानाकुबिया यंकि जव थःगु पा कचायक्रा वौम्हेसित बी, तर बौह्म मचा कया कुबिगु वखते वयात पित्यागु स्वयानं अपो दुःख जुया आपालं मछिं ताया च्वनिगु जुल। अले वं कलाम्हेसित वहे खँ न्ह्यथनि। काली! नु थ्व मचा छह्म तोता वने। छाय् नाहके थ्व दुःख सिया च्वनेगु यदि भ्मीपिं म्वाना वने फत धासा भ्मीत सन्तान लो दहे दइ तिनी।

काली— स्वामी! आम खँ छता ल्हाना दि मते। छायूकि मचा वां छ्वया जि छु म्वालं च्वना च्वनेगु जि म्वाना

च्वनागु या प्रयोजन हे छु ? थ्व जीगु सास छम्हु दतले जिं मचा वां छ्के वी मखु ।

कोतु हलं कलाम्हेसित छु प्रकारणं खँ न्यंके मफुत । मचानं म्हे जक च्वना वने मा गुलि न्हिथं न्यला वना च्वन । व मचा गबले मां ह्मः गवलें वौह्मः बुया यंका च्वंगु खः छथाय् वौह्म कायूवं हे मचां न्ह्यो वयेकल । काली न्हापा न्हापा वना च्वन । उथाये हे कोतु हलं छमा सिमातःले सिमा ह लाया व मचायात थ्यना सुमुक तोता वन। छुं वने धुंकुस्येंलि कालीं लिफ स्वत, वं थः भात याके मचा मद्दुगु खना न्यन स्वामी ! मचा गो ?

कोतुहलं— काली ! जिला मचा हुंकन सिमा तःले तोता वये धुन ।

कालीं भातयागु थुगु प्रकारया खं न्यने वं लाय् लाय् वुवुं ख्वल ह्याल स्वामी ! छिसं छु यानावयागु याकन भ्नासं मचाकया हति मखुसां जीगु सास थन हे चः व्वी थन हे जीगु छाति तज्याना सिना वनी धका कलाम्हं ह्त्या फ्यन । कलाह्म हागु ख्वगु खना कोतु हलं हानं ल्याहां वना मचा का वन तर मचा अन द्दे लें विचे द्दे सित ।

थुगु प्रकारं निर्दयि व्यवाहार याना मचावांछूवया वःगुलिं यान निसन्देह वं थंत न्हेक तक वाके मागु विपाक वने यात । पाप कर्म सुनानं ची धं खने मज्यू ।

अन इपिं निह्मति वु व वं क्रमस सापू कुले थ्यंक वन ।

उखुनु सापूया छें घेनु मङ्गल (साचा व्यंकेगु) उत्सव जुया च्वन। सापूया छें न्हिथं प्रत्येक बुद्ध छह्म विज्याना च्वगु दु। सापू प्रत्येक बुद्ध यात सदां याथें भोजन प्रदान याना साचा व्यंकेगु उत्सव गाने यात। उखुनु आपालं क्षीर दयेका तःगु जुया च्वन। सापूं इमित खना छिपिं गनं वयापिं ? धका न्यन।

इमिसं थः वयागु थाय् व थःगु दुःख या खं फुकं कन। अले इमिगु खं न्यना मृदु चित्तम्ह सापूं इमित दया तया थः-थाय् छें फेतुका थ्यो तया यको दयेक क्षीर बिल।

काली—स्वामी छिगु जीवन वचे जुल धासा जीगु जीवन नं वचे ज्वी उकिं थ्व क्षीर छि गुलियो उलि नया दिसं धका थःत भतिचा जक कया— भातम्हेसितं फुकं तया बिल। इमि वांलाक नये मखंना च्वंगु न्हेनू च्यान्हू ति हे दुगु जुया च्वन। उकिं कोतुहलं थौ न्ह्याक्को हे नसां आहार तृष्णा यात संतोष याय् मफुत।

सापूं इमित नके धुंका थमं नयेगु सुर यात। कोतु हलं सापूया नःथाय् वना नं स्वया च्वं वन। सापूं थःनया खिचा यातनं बिल। व खना कोतुहलं, पुण्य वानम्ह खिचा जुया निम्ति न्हिथं थुगु प्रकार या भोजन याय दुगु ज्वी धका मती तल।

कोतुहलं उखुनु नःगु क्षीर पचे याय् मफया व उखुनु चान्हे हे सिना वहे खिचा यागु कोखे जन्म का वन।

काली छह्म ख्व ख्वं भात यागु अग्नि सस्कार याना सापू

यागु छें हे ज्या याना जाकि छमनाति दयेका भोजन थुया प्रत्येक बुद्धयात दान विया भन्ते ! थ्व छपिनि दुःखिम्ह दासया निम्ति पुण्य कार्य खः। थुगु पुण्य वना वयात सुगति प्राप्त ज्वीमा धका प्रार्थना याना आः जि गन वंसा जि धयागु विचार याना थथे मतीतल । जित मेथाय् वनेगु स्वयां थन च्वंसाहे कल्याण ज्वी. थन जूसा न्हिथं प्रत्यक, बुद्ध छम्ह विज्याना च्वंगु दु । जिं छुं वस्तु नं दान याय् मफुसां चित्त प्रसन्न याना न्हिथं वसपोल यागु दर्शन यानागु व सेवा यानागु पुण्य जूसां जित दया च्वनि धका काली अनहे सापू यागु छें भ्याति ज्या याना ज्वन।

थुखे खिचां खुल्हा न्हेल्हाति दयेवं छम्ह जक मचा ज्वीकल। सापूं व मचाम्ह खिचा यात सा छम्हे सिगु दुरू फुकं तोंका तल। उकिं व याकनं हे तधि जुल । प्रत्येक बुद्धं नं वयात न्हिथं जा छकू नकातल । व जा नकातगुलिं याना व खिचां प्रत्येक बुद्ध यात तसकं हे माया यात। सापू न्हिथं निक प्रत्येक बुद्ध यागु सेवाय् उपस्थित जू वनी। लें वनिंगु वखते धूं भालु त दुथाय् जङ्गले ध्येनेवं कथि सिमा कचाय् व वें दाया तःत सलं स्वकतक सुलुप्यी धुन धायूवं आला धूं भालुत विस्यूं वन ज्वी धका मती तया निर्भये ज्वीका जङ्गले द्वाहां वनी । खिचानं सापू या ल्युल्यु वनिम्ह जुया वल।

छन्हु सापूं प्रत्येक बुद्ध यात धाल भन्ते जिवे मफइ खुनु ज्वीवं थ्व खिचा यात छ्वया हये अले छलपोल भोजन

या इ स्वया विज्यायगु याना विज्याहुं घका प्रार्थना यात । थनलि सापूं थ वने मफइ खुनु खिचा यात्तुं प्रत्येक बुद्ध सतके छ्वइगु जुया वल । व खिचानं मालिकं छकपो निकहे हुं धाय् म्वाक प्रत्येक बुद्ध सःत वनिम्ह जुया वल । सापू वनिगु वखते गन ध्यनेवं कथि वें व सिमा कचाय् दाया सुलुप्वीगु खः । वं नं अन ध्यने वं तुति चे खवसरे याना तत सलं स्वकतक उना आःला धूं भालु फुकं विस्युं वन ज्वीका धका मने तया जङ्गले द्वाहां वना गन प्रत्येक बुद्ध विज्याना च्वंगु खः । अन पर्णशालाया न्ह्योने वना स्वक तक उना थः वयागु सुचना बिया छथाय वना च्वना च्वं वनी । प्रत्येक बुद्धं खिचा वल धका सियेका भोजन या समय जुल धका विहारं प्याहां विज्याइ । प्रत्येक बुद्ध विहारं प्याहां विज्यास्यंलि खिचा न्ह्यो न्ह्यो च्वना लँ क्यना वया च्वनी ।

गवलें गवलें प्रत्येक बुद्धं लें व वं ध्व खिचां लँ स्यूगु खलाकि मखु धका मती तया मखु मखु गु लें वना क्यनी । जव वसपोल मखुगु लँ स्वया वन धाये वं खिचा व्वांय वना न्ह्योपं वनी । गवलें खिचां न्ह्याको हे न्ह्येपं वंसा त्यॆरे मयास्ये विज्याना च्वनी । अले खिचां वसपोल यागु चीवर च्वः ज्वना विमज्या तःले सातु साला च्वनी । अले प्रत्येक बुद्ध तीजक लँ पाखे स्वया बिज्याइ । प्रत्येक बुद्धं थुगु प्रकारं स्नेह तया वेवहार याना च्वंगुलि याना नं भन हे प्रत्येक बुद्धया प्रति खिचाया स्नेहनं फ्वातुया वल ।

छन्हु प्रत्येक बुद्ध यात चीवर या निम्ति काप छक् लाभ जुल। अले चीवर स्वीत पासापिं दु थाय् वनेगु निम्ति सापू नापं खं ल्हाना विज्यात। सापू-भन्ते। आम चीवर थन हे च्वना सुया, विज्याहुं छपिं विज्याय् मज्यू धका प्रार्थना यात। तर वसपोल या थः याकचां चीवर स्वी मसगुलिं याना च्वनेगु स्वीकार याना विमज्या। वसपोल व सापू निम्ह सिया खँ ल्हाना च्वंगु खं व खिचा नं न्यना च्वन। व खँ न्यस्यें निस्यें खिचां नुग मछिंका मिखाय् जायक ख्ववि तया च्वंगु खः।

सापूं—भन्ते! छपिं विज्यासानं तन्हु धिला याना विज्याय् मते, जिमित लुमंका याकन हे ल्याहां विज्याहुं।

प्रत्येक बुद्धं उपासक! का च्वं न्हे जि वने का धका धया वसपोल आकाश मार्गं गन्ध मादन प्रर्वत पाखे स्वया विज्यात। अले खिचां तसकं हे नुग मछिंका वसपोल यात खने दतले हुं हुं उना स्वया च्वन। वसपोल गुलि गुलि तापाना वन उलि उलि हे व खिचा या शोक वढे जुया वल। थुखे प्रत्येक बुद्ध खने मदया वं लिस्ये शोक थामे याय् मफया छाति गना वना नुगपाय् तज्याना अन हे मृत्यु जुया वन। तिरच्छान (पशु) तयेगु चित्त तसकं हे तप्यंगु ज्वी। अकुटिलगु ज्वी। मनू तसें थें दुने छता पिने छता याय् सःपिं ज्वी मखु। उगु हे तप्यंगु व अकुटिलगु चित्तया कारण याना उम्ह खिचा सिना देव लोके वना द्वलं द्वः अपसरा पिसं चाव्हीका दिव्य सुख भोग याना च्वने दुगु खः। थुम्ह देव पुत्र न्हायपं लिक्क वना भुन भुन जक खं

ल्हासां भिंखुगू योजन तक तायूदु । उकिं वयागु नां घोषक-देवपुत्र धका प्रख्यात जुल ।

थ्व व्याख्क प्रत्येक बुद्धया प्रति तया वःगु श्रद्धा भक्तिया फल खः । तर थुम्ह देवपुत्र देवलोके ताकालं तक च्वने मखं । याकनं हे च्यूत जुल । देवलोकं कुतुं वइगु कारण प्यतादु वथथे-

१. आयु क्षय

२. पुण्य क्षय

३. आहार क्षय

४ क्रोध

गुपिं श्रद्धावान जुया आपालं पुण्य सञ्चय याना वनी । इपिं देवलोकया आयु प्रमाणं च्वना अनया दिव्य सुख भोग-याना कुतुं वइ । इपिं आयु क्षय खः । गुपिं अल्प पुण्य वानपिं खः । इपिं राज धूकूति वाका तःगु छुं भतिचा अन्न थें जक ज्वी । इपिं याकनं हे पुण्य फुना स्वर्ग लोकं च्यूत ज्वी । थुकि यात पुण्य क्षय धाइ । गुपिं काम भोगे लिप्त जुया स्मृति हीन ज्वीका आहार तोता द्यांलाना च्यूतज्वी । उपिं आहार क्षय खः गुपिं मेमेपिंगु श्री सम्पति खना इर्ष्यां नुग म्वीका सह यायगु शक्ति मदयेका तंपिकना च्यूत ज्वी इपिं क्रोधं च्यूत जुपिं खः । थुम्ह घोषक देवपुत्र काम भोगे लिप्त जुया च्यूत जुम्ह खः । देवलोकं च्यूत जुया कोसम्बी च्वंम्ह वेश्या यागु गर्भे पटि सन्धि कावल । भिला दस्येंलि जन्म जुल ।

वेश्यां—दासिपिंके मैजु ! छु जन्म जुल हां ? धका न्यन ।

इमिसं—आर्य ! कायूमचा जन्मजुल धका लिस विल।

वेश्यां—मैंजुपिं ! कायूमचा खःसा आम मचा यात थन तयेमते, आम भ्वाथगु दालाय् तया हुंकन फलानाथाय् वां छ्वे यंकि धका धाल। दासिपिंसनं वं गथे धागु खः अथेहे याना वां छ्वया वल। कारण वेश्या तयेत कायूमचा या माया ज्वी मखु। केवल इमित म्ह्याय् मचाया हे जक आपा माया ज्वी।

अन व मचा वां छ्वः थाय् तुरं तम हे को, खिचा, ध्वं गृद्ध आदि जानवर त वया हे भुं वल। तर सुं छम्हे सिनं नं वयात हेका वे मछा। ध्वया कारण हे प्रत्यक बुद्धया प्रति तया वगु श्रद्धा भक्तिया फल खः।

अवले लाक व लपुं छम्ह पथिक वल, वं अन जानवर तय्सं हे भुना च्वंगु खना अे! अन छु दु ज्वी इपिं जन्तु तः छाय् मुना च्वन धका स्वःवंगु वखते पीहे महानीम्ह मचा छम्ह खन। खने वं हे वया मने पुत्र स्नेह उत्पन्न जुया वं व मचा यात कया छें ज्वना वन।

उखुनु यागु हे दिने कोसम्वी च्वंम्ह तःधंम्ह साहु छम्ह राजदरवारे वनेत वना च्वंवले उखे राजदरवारं पुरोहित छम्ह ल्याहा वया च्वंगु लें बिचे नाप लात। अले साहुनं—आचार्य! थौं छुतिथि ? नक्षत्र छु ? थौं जनपदे व गामे छु छु ज्वीगु दु ? धका न्यन।

पुरोहितं— साहु ! थौं छुनं विघ्न बाधा ज्वीगु भये मदु थौं ध्व ढुकि ध्वनगरे थौं जन्म जूम्ह मचा छम्ह तःधम्ह साहु

ज्री। थ्व खं न्येने व साहुया मने गर्भिनिम्ह साहुनी लुमना उथाहे छम्ह मनू यात सःता धाल भणे काहुं छ छें वना साहुनी-या मचा बुलला मबुनि स्वया वा हुं धका स्वके छ्वत । थुखे थःन दरवारे ब्वाक्क वना छें ल्याहां वल। तर छें साहुनीया मचा मबुनी। अले वं काली, धयाम्ह भ्वातिनि यात सःता धाल— काली ! थन स्त्रः छ वना थौं जन्म जुम्ह मचा छम्ह न्ह्याथाय् सं माला थ्व दां विया जूसां ज्वना वा धका द्वच्छि सहि दां बिल। कालीं व दां थ्व ज्वना मचा मा वनेत छें नं प्याहां वन। कालीं उखें थुखें स्व स्वं छखा छें मचा छम्ह थ्यना तःगु खना न्यन-गृह स्वामी ! थ्व मचा जन्म जुगु गोन्हु दत ?

वं-मेंजु ! थौतिनि जन्म जुगु ख धका कन।

काली-अथेसा, छिकपिसं आम मचा छम्ह जित व्यु, जिं छित छतका दां बी।

वं—छतका दामनं सुना मचा विला वी मखु।

काली—अथेसा नितका बीका मज्यूला ? नितकानं बी मखु। अथेसा स्वतका बीका प्यतका बीका धाधां वढे याना यंकु यंकु द्वच्छि हे दां विया व मचा कया हया साहु यात बिल। साहुनं व मचा कया मती तल। यदि साहुनी नं काय् मचो हे ब्वीकल धासा जि थ्व मचा यात स्याना छ्वये। यदि साहुनी नं म्ह्याय् मचा ब्वीकल धासा अले थ्व नापंतुं हवंका बी धका मती तया व मचा लहिना तल। संयोगया खं खः ।

साहुनीया पाखेनं काय् मचाहे जन्म जुल। अले साहुया मने वन।ध्व मचा दतले जिम्ह क्काय् मचा (ध्व देशया) तःधम्ह साहु ज्वी फइ मखु। उकिं ध्वयात आहे स्याना छ्वे माल धका काली यात सःता धाल— काली! थन स्वः हुंकन सागोथे थौं आपालं सातः क्यना तोता ह्रइगु दु। छँ ध्व मचा यात अन यंका सात प्याहां वइगु इ स्वया मू लुखाय् लाक ध्यना ब्यू अले इपिं सातस्यें न्हुजक न्हुयाहे ध्व मचा सिना वनी। अथेनं छं छखे च्वना छु छु ज्वी व वांलाक स्वया जक ल्याहां वा, धका धया मचा बिया छ्वत।

कालीं – साहुनं धाःथें मचा ज्वना वना व मचा यात मूलुखाय् दथ्वी लाक तया छखे च्वना स्वया च्वन उखुनु संयोग वस गुवलें हे न्हापा प्याहां मवम्ह तधिकम्ह (मूलम्ह) 'ह्रँ हँ, फुकसिवे न्हापा लाक प्याहां वया गन व मचा दुगु खः। अन वया व मचायात तःले लाका भ्वाताहां दना च्वन। मेमेपिं सात प्याहां वलिसे व ह्रँ हँ यात ध्वाना ध्वाना प्याहां वन। अथेनं व इकि धिकि हे मसंस्ये थिंग दना च्वंम्ह च्वनं तुं। गोथं सात फुकं पित छ्वया ह्ये धुंस्येंलि सापुनं गोथं प्याहां वेव, वल, गोथं प्याहां वम्हेसिनं लुखांय् दथ्वी लाक मूलम्ह ह्रँ हँ छम्ह भ्वातां दना च्वंगु खना, मनं मनं थौं ध्व थन न्हापालाक वया छाय् दना च्वन धका स्वःवले ह्रँ हँया तःले मचा छम्ह ध्यना तःगु खन। खने वं वयानं पुत्र स्नेह उत्पन्न जुया सहर्षपूर्वक व मचा कया छें यंकल। कालीं ध्व जुगु घटना फुकं स्वया वयालि

व खं फुकं साहु यात कन।

साहुं— काली ! अथेसा हुं वना हानं द्वच्छि जूसां पुला वमचा कया हति धका हानं द्वच्छि दां विल। काली वना द्वच्छि दां प्वचिका वमचा कया हया विल !

साहुं — हानं कालीयात सःता धाल—काली ! थन स्वः थ्व नगरे सुथ न्हापानं न्यासगू गाडी छक चलं यंकिगु दु छं थ्व मचा यात यंका व गाडा वङ्गु लें लाक थ्यनाव्यू अले द्वहनं न्हुया जूसां गाडायागु घचा लं क्यला जूसां सिना वनी अथेनं छ छखे च्वना अन छुज्वीगु खः उगु घटना फुकं स्वया जक ल्याहां वा धका धया छ्वत।

काली दे धका व मचा यंका गाडा हङ्गु लें लाक थ्यना, छखे च्वना स्वया च्वन।

गाडावान ते नायो सार्थवाहन पासापिं सकसितं न्हापा नं थना गाडा ठीक याका थः न्हापा च्वना गाडा हाके याना वया च्वन। द्वँहँत ववं व मचा दुथाय् थ्येने थें च्वन्य वं द्वँहँत तफ्क दिना खिप चफुना विस्यूं वन। सार्थवाहा वना द्वँहँत ल्याना ह्या गाडाय् चीना गाडा हांके यात द्वँहँ तस्यें हानं खिप खुंसके याना विस्यें वन। हानं ची हल हानं विस्यें वम, थथे जक ससंहे धो बांलाक हे त्वी या वल। सार्थ वाहानया याना याना थें मजिया थौं थ्व द्वँहं तस्यें छाय् थथे :वेमान यागुज्वी थथे गवलें मयागु थौं थन छु भये दु ज्वी धका उखें थुखें स्वःगु वखते

लें धूरे लाक मचा छम्ह तया तःगु खन। खने वं अहो भये ! धका मचाया प्रति पुत्र स्नेहं उत्पन्न जुया व मचा कया छें यंकल। काली छँ वना थनयागु खँनं फुकं साहुयात कन।

साहुं—हानं काली यात सःता काली! हुं हानं वना द्वच्छि साहि दां विया व मचा कया हति धका मचा कायेके छ्वत।

काली वना द्वच्छि दां विया व मचा कया हया विल।

साहुं—काली! आ थ्व मचा यात श्मसाने वाय् यंकि अन श्मसाने खिचा तस्यें नया जूसां अमनूष्यपिंसं दाया जूसां स्यानाछ्वइ।

कालीं—दे धका व मचा यंका श्मसाने वाय् यंकल। तर अन वयात ठये को खिचा, भूत आदि अमनू पिंसं सुनानं हे छुं या मव। थथे धका अन वयात रक्षा याइपिं वया मां व्वा दाजु किजा आदि वन्धुपिंनं सुं दुगु मखु, अथेनं वयात अन रक्षा जुया च्वन। छाय् रक्षा जुया च्वन धासा वं खिचा जुया च्वँवले आपालं श्रद्धा तया प्रत्येक बुद्ध यागु सेवा याना वगु पुण्य छगू दु वहे पुण्य वयात अन रक्षा याना च्वंगु खः। उखुनु व वया लंपूं च्वले भवान च्वले छ्वथा भवेहेया च्वन। च्वले छम्ह वथानं अलग जुया वया घांय् ननं व मचा दु थाय् थ्यंक वन। अनः व च्वले नं व भचा खनेवं व मचा यागु म्हुत्वी दुरूपि लाका थपक द्वना च्वन। उखे च्वले भःवान, च्वलेत

ख्या ख्यां वगु वखते च्वले छम्ह अलग वना च्वंगु खना वयात नं ख्यायूत व:गु वखते च्वलेनं मचा यात दुरू त्वंका च्वंगु खन। खने वं च्वले मः वा यानं पुत्र स्नेह उत्पन्न जुया व मचा कया छें ज्वना वल। कालीं ध्वखं नं छें वना साहु यात फुकं खँ कंवन।

साहुं— काली! अथेसा हुं वना हानं द्वच्छि साहि दां बिया कया हति धका दां बिया मचा कायेके छ्वत।

काली वना हानं द्वच्छि दां बिया व मचा कया हया विल।

साहुं— काली! आ ध्व मचा यात हुं व च्वर पपात घेयागु (पर्वते) यंका कुतका वा हुं धका मचा यात पर्वते कुतके छ्वत।

कालीनं दे साहु धका मचा ज्वना वना पर्वतं कुतका विल। तर व मचा अन कुतुं वना छथाय् पंम्हाले ला वन। उखुनुया दिने नलकास्या काय् वौ निम्हं प:ध्यों वगु जुल इपिं पं ध्योंध्यो वं वले व मचा ख्वया च्वन। इमिसं मचा ख्वगु: स: ताया ख्व:स: पाखे थाहां वना स्व:वन अले पंम्हाले मचा छम्ह खन। खने वं हे पुत्र स्नेह उत्पन्न जुया व मचा कया वंन छें यंकल। कालीं ध्व खंनं छें वना साहुयात फुकं कन।

साहुं—काली! हुं वना हानं द्वच्छि दां बिया कया हति धका हानं द्वच्छि साहि दां बिया मचा कायेके छ्वत।

काली वना, हानं द्वच्छि दां बिया व मचा कया हया

बिल। व साहुनं व मचा यात स्याय्गु निर्म्ति उखें थुखें वाके जक छ्वं छ्वं हे व मचा तःधि जुल। आःला व मचा यात घोषक धका सकसिनं हे म्ह नं सिल। साहुया धासा मिखाय् च्वंगू धूथें जुयाच्वन तिनि, तथ्यंक जक हे स्वे योगु मखु। केवल गुकथं याना स्याना छ्वेगु धयागु हे जक मती तया स्याय्गु उपाये जक माला च्वन। अले छन्हु थःपासा कुम्हायात लुमंका कुम्हाया थाय् वना पासा! छं चाभाला गुवले वी त्यना हां धका न्यन।

कुम्हानं—साहुं! कन्हे वीला धका मती तया च्वना।

साहुं— अथेसा छं थ्व द्वच्छि साहि दां कया जि धयागु ज्या छगू याना विला? यदि छं व ज्या छगू याना बिल धासा छंगु गुण ताकालं तक लुमंका तये।

कुम्हानं—साहु व ज्या छुथें?

साहुनं—कुम्हा जिथाय् मूल्यांम्ह चण्डालम्ह मचा छम्ह दू। व मचा यात जि छन्थाय् भों छकु वियाछ्वया हे, व मचा वल धाय्वं वयात सुनानं मसिक कोथाय् यंका स्याना अले आम चाभालं नापंतु उना छो धका द्वच्छि साहि दां नं विल।

कुम्हानं ज्यू साहु ज्यू धका स्वीकार याना दां प्वःनं काल। थुकथं साहुनं कुम्हायात दुबिस्ता खं ल्हाय् माको ल्हाना छें ल्याहां वल।

साहुं— कन्हे खुनु घोषक यात सःता धाल, घोषक थन स्वः छ कुम्हायाथाय् वना जिमि अबु म्हिग छु धया वंगु खः

व ज्या छगु याकन याना व्यू धका, धया हल धका ब्वां वना धया वा हुं धका ज्या वाना छ्वत ।

घोषक वखं धायत छेंन प्याहावन। उखुनु साहु या थःम हे काय् मचा पासापिं नापं लें गुच्चा म्हिता च्वंगु जुल । थौं व गुच्चा म्हित्यू थाय् तःक मछि हे वुना च्वन। वं घोषक वगु खनेवं यो दाइ थन छक वा धका सःता धाल छ गन वनेत वयागु ?

घोपकं—अवु कुम्हा या थाय् वना वा धागुलिं अन वनेत वया च्वनागु जुल ।

किजाम्हं अन छु धया वे मागु खव धायत जि वना वी। जित थ्व मस्तयेसं आपालं त्याकल । छं जि वुना च्वगु त्याकानं मेगुनं त्याक म्हिता व्यू ।

घोषकं—अे किजा ! म्हां जि गुच्चा म्हिता च्वने मखु, जि हे वने, छन्त छोत धका जित अवु ब्वः मविला जिला ब्वविं धकाला तसकं ग्या ।

किजाम्ह दाइ ! आः छंगु ज्याय् जि वना व्यूस्येंलि छ छाय् ग्याय् मागु दु। वरू जि मव तले म्हिता च्वं धका घोपक यात गुच्चा म्हितकल। घोषक गुच्चा म्हितेगुलि :तसकं हे चलाख म्ह खः। घोषकं कुम्हायात धाय्मागु खं कन किजाम्ह व खं ज्वना कुम्हाया छें वना कुम्हा यात म्हिग जिमि अवु छु धया वंगु खः व ज्या छगू याकन सिघेका व्यू धका धाल ।

कुम्हानं व मचायात कोथाय् ज्वना यंका अनहे स्याना

म्हये च्वंगु ला तुक्रा तुक्रा ज्वीक ध्यना चाभाला नापंतु उना छ्वत । घोपक ई दतले गुच्चा म्हितानं किजाम्ह ल्याहां मवस्येंलि व तीजक छें द्वाहां वन । घोषक छें वःगु खना साहुं—अे छोकुम्हायाथाय् मवनाला छु धका न्यन ।

घोषकं— अबु ! जि मवना जिगु सत्ता किजा वन धका किजाम्ह वंगु कारण फुकं कन ।

साहुं थः काय् मचा वंगु खँ न्यने वं ल्हा व्वः व्व स्याना तत सकं हाला अे कुम्हा !! जिगु सर्व नास याय् मते धका धाधां जुरू जारू दना कुम्हा या छें व्वाय् वन ।

कुम्हानं साहु हाला वःगु खना साहु ! आमथे तःत सः याना हाला दि मते । छिसं गथे धया दिगु खः जि अथे हे याय् माको ज्या याना चा भाला नापं उना च्वना धका कन । कुम्हायागु खं न्यना साहुया व धाय् थ्व धाय् मदयेका हृदय शोकाग्नि प्रजलित ज्वीका छें ल्याहां वल । निर्दोषिपिंत दोष ब्यूगु या विपाक क्यना तथागतं थथे आज्ञा जुया विज्यात ।

यो दण्डेन अदण्डेसु अप्पदुट्ठेसु दुस्सति ।
दस्सन मञ्ञतरं ठानं ख्रिप्पमेव निगच्छति ॥
वेदनं फरूसं जानि सरिरस्स व भेदनं ।
गरूकं वापि आवाधं चित्तखेपं व पापुणे ॥
राजतो व उप्पसंग अभक्खाणं व दारूणं ।
परिक्खयं व ञातिनं भोगानं पभंकरं ॥
अथवस्स अगरानी अग्गिदहति पावको ।

कायस्स भेदा दुपञ्ञो निरयं सो पपज्जति ।

अर्थः—गुम्ह व्यक्ति दण्ड सजाइ वी म्वापिंत दण्ड सजा बिया च्वनी। हानं दोप बिम्वापिं निर्दोषि पिंत दोष बिया च्वनी। उजोपिं व्यक्ति पिंसं भिंता फले छता याकन हे भोग याय् मालि। छ्यों स्याइगु आदि नाना प्रकारया सहयाय् मफेक रोग ज्वी। दुगु सम्पत्ति स छु नं छुं हानी जुई। शरीरे छुनं छु अंगभंग जुई । तःत धंगु रोग जुई । वें जुई । जुजु द्वारा दण्ड सजाई या भये दई। मखु मखुगु खँ द्वारा तत सकं निन्दा ज्वीका च्वने मालि । थ थितिपिं विनाश जुया वनी । दुगु भोगादि सम्पति विनाश जुई। छें मिं नइ। मरण लिपा नर्के कुतुं वनी।

उम्ह साहुंया घोपक यात स्याय्‌गु प्रयत्न याको असफल जुलनं; घोपक यात तप्यंक जक हे स्वे योगु मखुनी । न्ह्यावले छुयाना स्याय्‌गु गुगु याना स्याय्‌गु धयागु हे जक चिन्तना याना च्वन तिनी। थुगु प्रकारं चिन्तना यायां छन्हु गांया द्वारे लुमंका वया थाय् छ्‌वया स्याय्‌गु मनं गोसा गोया पौ छ्‌वेगु मती तया पौच्वल। पाजु! जिथाय् मूल्याम्ह मचा छम्ह दु। व मचा आमकन छ्‌वया हये। व वल धाय्‌वं वयात स्याना वच्चकुटी अथवा गनं गाले जूसां वां छ्‌वया यदि व्यू, छिसं ध्व ज्या छगू याना बिल धासा छिं यागु कर्तव्य यात जि लुमंका तयातये धका पौ च्वया, घोषक यात सःता धाल। तात घोषक। फला-नागु गामे भी गांया द्वारे छम्ह दु छ अन वना ध्व पौ छपौ

वयात विया वा ना धका पौ विल।

घोषकं— अबु जिके लँ खर्च मदु! लँ खर्च विया दिसं धका लँ खर्च फ्वन।

साहुं– घोषक! लं खर्चं म्वा हुं छाय् धासा फलानागु गामे भी म्हस्यूम्ह साहु छम्ह दु थौं वना अन च्वं हुं अले अन दना वनिगु वखते, याउंक हे भीगु गामे थ्यनि। घोषकं दे धका पौ कया पुत्वी चित्त। घोषकं थौं तक आखः छग हे सःगु मखुनी। न्ह्यावले स्यायूत प्रयत्न याना स्याय् मफया च्वंम्ह घोषक यात आखनं स्यनीगु हे गवले उकिं घोषक थःत स्याङ्गु पौ थमंतुं ब्यू वनेत अबुयात वन्दना याना छेंन प्याहां वना अबुम्हं धागु गामे थ्यंक वन। अन वना उखें थुखे न्यना साहु यागुछें त्वीका छें वन।

साहुनीनं– खना न्यन तात! छ गन वयागु?

घोषकं– जि कोसम्वी वया च्वना।

साहुनी नं– छसु सुया काय् मचा?

घोषकं– जि छिकपिनि हे मित्र साहुया काय् खः।

साहुनीनं– अथेसा छु छ घोषक ला?

घोषकं– खः साहुनी। साहुनीया घोषक जक धायूवं दुने हृदय निस्यें पुत्र स्नेह उत्पन्न जुया लय् लय् तातां थःहे कायूमचा थें च्वंक माया याना छें दुने व्वन। व साहुनीया भिं न्यादँ भिं खुदँ ति दुम्ह रूप सम्पति सुशोभित म्ह म्ह्याय् मचा छम्ह दु। व म्ह्याय् मचा यात न्हेत जागु छें दकले च्वे तले कोथा

छगू बिया पासाया निम्ति भ्वार्ति छम्ह बिया तःगु दु।

वहे नानी चां उथाय् हे लाक भ्वार्तियात सःता पिने ज्या छगू छ्वःगू जुया च्वन :। व भ्वार्तिनं नानी चिया ज्या ज्वना प्याहां वनेत वं वले साहुनीनं खना अेमचा ! छ गन वने त्यनागु धका सःतल।

भ्वार्तिनं– साहुनी! म्हाय् मेजुं पिने छक वना वा धका ज्या ब्वः गुलि प्याहां छक वने त्यना।

साहुनी– अथेसा आसे आम ज्या अले याहुं आ थन छकनि वा, थन साहु मचा घोपक वया च्वंगु दु। वयात क्वपु-लाया तुति सिका चिकनं व्वीका दुने कोथाय् धनेत लासा ठीक याना व्यू।

भ्वार्तिनं– दे साहुनी धका घोपक या निम्ति याय् माको ज्या फुकं याना सिधयेका अले साहुनी नानी यागु ज्या याना वं–वले छुं भति विस्तार जुल।

साहुनीनानी ज्या वंम्ह लिवाक वल धका तंचाया ब्वः बिल।

वं धाल नानी ! जि खना तंचाया दि मते कुने घोपक धयाम्ह साहु मचा छम्ह वया च्वंगुलि साहुनी मां नं जित ज्या-याका तल जि वेक यात याय्मागु ज्या फुकं याना च्वना गुलि उकिं छिगु ज्या याकन याना वय् मफुत धका कन।

नानीया घोपक धका धागु न्यने वं हे दुने स्यों ध्यंक हे नाइस्ये च्वंक द्वाहां वन। न्हापा कोतु हल यागु समय वया हे

कला जुया नालि कोंदन धयागु (जाकि छमना) चूलाका प्रत्येक बुद्ध यात भोजन थुया दान याना वःगु पुण्य या प्रभावं थुगु जन्मे साहुनीया कुले जन्म जुवःगु खः। इपिं न्हापायागु जन्मे नं नापं व्हना वये धुंकुगु जुया, आःथुगु जन्मे नां जक न्यनेवं हे क्काातुक स्नेह उत्पन्न जुगु खः।

थुगु वारे भगवान् बुद्ध नं थथे आज्ञा जुया बिज्यागु दु।

पुब्बे व सान्नि वासेन पच्चुप्पन्नेन हिते नवा।
एवं तं जायते प्रेमं, उप्पलं व यथो दके ति॥

अर्थः- गथे लःव भ्यतेनाया आश्रय कया पले स्वां उत्पन्न ज्वीगु खः। अथे हे पूर्व जन्मे नापं सहवास याना वःगु व आःनं हित कामना दुगुलि याना ना न्यने मात्रं हे क्कातुगु स्नेह उत्पन्न ज्वीगु खः।

साहुनी मचां- वःगनदु धका न्यन।

भ्वातिंनं- नानी! व कुने च्वंगु कोथाय् द्यना च्वंगु दु धका कन।

साहुनी मचां- वं ल्हाति छुं ज्वना वःगु दुला?

भ्वातिंनं-नानी! अथेला छुं मखना, तर वयागु पुत्वी भों छकू चिना तःगु दु।

साहुनी मचाया मनं त छू भों ज्वी धका सुनां मसिक तलं तीजक क्काहा वया, व गन द्यना च्वंगु खः। अन वना पुत्वी चिना तःगु भों फ्यना व भों तले यंका थःगु कोथाय् द्वाहां वना, लुखायागु खापा तिना भ्या खापा चायूका व भों

प्वला ब्वना स्वत । आख ब्वनेगु व च्वेगुलि सः स्यूम्ह मचा जुया निम्ति, चिट्ठी ब्वना धाल । अहो ! भय अन्धा वाला, थ्व गुलितक मूर्खम्ह मनू ज्वी, थःत स्याइगु थःगु जीवन फ्वीगु चिट्ठीला थमंतुं वीत ज्वना वया च्वनिम्ह का स्वः जिं खना ला खः । यदि थ्व भों जिं मखंगु जूसा थ्व मनूया छुगति ज्वीगु निश्चयन थ्वया जीवन ल्यनिगु मखु धाधां व भों भ्यार फिर खुना मेगु पौ च्वेगु सुर यात ।

पाजु ! थौ जिं थम्ह काय् मचा घोपक यात छिथाय् छोया हया च्वना व, आमकन थ्यंक वे वं वयात, जनपद साहुया म्ह्याय् मचा छम्ह फ्वना बीवाह याना ब्यू , अले आमकन हे नित जागु वांलाकं छें छखानं दयेका छचाखेलं पःखालं चाव्हीका आरक्षक पाले पहरा तया विचा याना तया दिसं । थ्व फुकं याय् धुंका छिसं यानागु ब्योक खं तया पौ छपौ च्वया हया दिसं । जिं छिगु कर्टव्य गुण यात न्ह्यावलें लुमंका च्वने धका च्वया न्हापाथेंतुं पुत्वी चिना वल ।

घोषक अन न्हिच्छि च्वना कने खुनु सुथे हे थःगु गामे थ्यंका गांया द्वारे ज्या याना च्वं थाय् वना चिट्ठी ब्यू वन

द्वारें—वावु ! आम छु भों ?

घोषकं—खः थ्व छित अबुं चिट्ठी छपू ब्यू धका विया हगु जुल ।

द्वारे · स्वेसा आम छु चिट्ठी धका व चिट्ठी कया प्वला ब्वना स्वत । अले द्वारेया मने साहुं जित तसकं है विश्वास याना

थःम्ह तधिम्ह काय् यागु विवाहा मङ्गल यागु ज्या हे जित लव व्हाना हल धका चिट्ठी व्व व्वं खुसि जुया थ्व ज्या याकन हे यान विमा धका सच्छिगु गामं मा मागु सामानत फिके याना गांया दथ्वी हे नित जागु छेंछखा दयेका पव्हालं चाव्हीका हानं थाय् थास्ये पाले पहरान तया जनपद साहुया म्ह्याय् मचा फ्वना विवाह याना बिल। विवाहा मङ्गल या ज्यात फुकं सिधयेका, थमं यानागु खं फुकं तया साहुयात चिट्टीनं छ्वया विल।

थुखे साहुनं चिट्ठी व्वना स्वत। चिट्ठीया खं खनेवं छक्क परे जुया थमं धयाथें गवलें हे मजु धका मने तसकं हे दुःख ज्वीका च्वन। घोषक यात स्यायूगु प्रयत्न असफल जुगु व थःम्हहे काय् मचा स्याका च्वने मागु पीडं याना आपाल शोक सुर्ता जुगुलिं प्वाथे दाहा जुया नया अतिसार व्यथा जुल।

उखे आः साहुनी मचां यदि कोसम्वी नं सुं मनूत वल धासा न्हापालाक जिथाय् व्वना महेकं घोषक साहुयाथाय् व्वना यंके मते धका सकसितं सूचना बियातल।

थुखे साहुनं मती तल जिगु थ्व थुलि मछि सम्पति छु घोषक यात बीगुलाः ? वयातला छाय् बी, धका मू वंजा सःता धाल पाजु ! जिम्ह काय् घोषक यात मनू छम्ह छोया सतके छ्वः।

मू वंजानं—दे साहु धका तुरंतःहे मनू छम्ह सःता घोषक सतके छ्वत। साहुनी नानी मनू छम्ह वःगु खने वं न्यन-छ गनं वयागु ?

वं—जि कोसम्वी, वया, अन साहु सञ्च मदुगुलि घोषक सःतके छोया हगु जुल।

साहुनी नानी—छाय् विमारी तच्वःला ?

वं— विमारीला तच्वः जुगु मखुनी, थःहे दना फेत्वी, फुनी हानं ने त्वने नं याना हे च्वन तिनि।

साहुनी नानी— अथे खःसा छुं दिन छ थन नि च्वं लिपा जि छ्वे वं जक हुं धका वयात अन हे नि थाका तल।

थुखे साहुनं छुं दिन लिपा हानं मू वंजा सःता न्यन पाजु! घोषक सतके मछ्वयाला ?

मू वंजानं—साहु! सतके छ्वयागु खः तर सःत वंम्ह मनू हे ल्याहां मवो।

साहुं— पाजु! अथेसा हानं मेम्ह छम्ह छोया व्यू।

मू वंजानं— दे साहुं! धका हानं मेम्ह छम्ह छोया विल। तर वयाकेनं रोगया खं न्यना वयातनं अन हे थाका तल।

आः थुखे साहुया रोग क्रमश जाया वल। गथे नल अथे हे वइगु जुया वल। साहुया मन नं ख्वांउ या वल। हानं मू वंजा सःता न्यन— पाजु! गो घोषक मवनि ला ?

मूवंजानं— साहु! गो सःत वंपिं मनूत हे वंक वंक ल्याहां मवो।

साहुं— पाजु! अथेसा हानं छम्ह छ्वया व्यू, वरू याकनं वना नापंतुं व्वना वा धका धया छो।

मू वंजानं साहुया।खं न्यना मनू छम्ह सःता साहुनं गथे

धागुख अयं धया तुरन्त छ्वयाबिल ।

साहुनी नानी स्वक खुसि वःह्म मनू याकेन न्यन रोग गथे च्वं: ?

व मनू नं— साहुनी ! आला रोग बांलागु मखुत, नसा तोफित मरण अवस्थाय् थ्यना च्वन न्ह्यागुहे नकुसां प्वाथे थागु नं मखुत ।

साहुनी नानीं थ्व खं न्यनेवं आ धासा मवंस्यं मजिल धका घोषक यात सःता धाल साहु ! छिकपिनि अबु सन्च मदु तच्वः धयागु खबर वया च्वन ।

घोषकं--मतार्थे जुया, भद्रे ! छं छु धया च्वनागु ? धका न्यन ।

साहुनी नानीं— स्वामीं ! छिकपिनि अबु तच्वं हँ धयागु खबर वया च्वन ।

घोषकं अथेसा आ छुयाय् माल ?

साहुनी नानीं—स्वामी ! कोस्यालि ज्वना स्वः वने माल गामं फल मूल फिके याना दिसं ।

घोषकं गामे च्वंपि मनू तयेत धया आपालं फल मूलं फिके याना गाडाय् तया निम्हति बुनं कोसम्बी वनेत वन, लें वं वं विच्ये थ्यंका साहुनी नानी धाल स्वामी ! अबु तच्वः धागु थ्व थुलि मछि सामान ज्वना वना च्वने वं तसकं धिला ज्वी उकिं सामान फुकं लित छ्वे मालि धका धया ज्वना वगु कोस्यालित फुकं थःछे छ्वया बिल । अले भात म्हे सित स्वामि ! छि, छं

द्वाहां झाय् वले जवं खवं वांलाक मनूत तया जक झासं हानं छें द्वाहां वना छि अवुया तुति क्वे च्वनेगु याना दिसं। जि भौ मचा खः छ्यों क्कसं च्वने धका लें माकथं खं स्यना यंकल। घोपकं छें द्वाहां वना अवुया तुति क्कसं फेतुत साहुनी नानी जक छ्यों कोसं च्वन । साहु रोगं ग्रस्त जुया चीत परे जुया च्वन । मूवंजा वया साहुयागु तुति उसि उसि याना धाल, साहु ! छिकपिनि काय् मचा थ्यंक झाल।

साहुं— गो गनदु ?

मू वंजानं— साहु ! छिगु हे तुति क्के च्वना दिगु दु।

साहुं थः वंजा (आयुकम्मिक) यात सःता न्यन पाजु थ्व छें धन सम्पति फुकं गुलि दु ?

मू वंजानं-साहु ! धन जक पीगु कोटी दु । मेगु निपां चूपिं प्यपां चूपिं व छें छ्यलागु वस्तु व वुं बालि अलग हे तिनि ।

साहुं-स्वः थ्व जिगु सम्पति स छुं हे घोपकयात वी मखु धकाः धाय् त्यंगु खः तर धा वले वी धका धा वन। साहुनी नानी थ्व खँ ताये वं हानं धाइवले थ्वं मेकथं हे धाय् फु धका साहुया प्रति आपालं माया दुम्ह थें च्वंक याना शोका कुलं बेहोसम्ह थें जुया सन थ्यंक छाति दाया, ततसलं ख्वया, धाल तात ! छिसं छु धया दियागु, थथेनं धागु ता छाय् थथे धयागु छाय् काय् यात फुक सम्पति लंवल्हाना दियागु निश्चयन रोगया लक्षण वांलागु मखुत । धाधां, गुकथं हानं न्वं वाय् मफइगु खः उकथं छ्योंनं साहु यागु छाति गेलि गेलि याना ख्वया च्यन, साहु तत्क्षणे हे मृत्यु जुल।

साहुयागु मृत्यु समाचार राजा उदेन यात कंवन। जुजुं वयागु अग्नि संस्कार याक्य विया वया काय् म्हाय्‌पिं सुं दुला? धका न्यन।

महाराज! साहुया घोषक धयाम्ह काय् मचा छम्ह दु। अले दुगु धन सम्पति फुकं वयात हे ल्हाना सिना वन।

छन्हु जुजुं घोषक यात राज दरबारे वा धका सतल, घोषक, जुजुया निमन्त्रणाय् राजदरबारे वन। उखुनु धासा वावःगुलिं दरबार या पटांगिरि थाय् थासे लखं जाया च्वन। घोपक लखे न्ह्वी मालि धका लः हाचां गा गां वना च्वन। जुजु सिंह पञ्जर यागु झ्यालं च्वना घोषक वगु स्वया च्वन। घोपक वना जुजु यात वन्दना याना छखे दना च्वन।

जुजुं—तात! घोषक धयाम्ह छः खःला?

घोषकं—खः महाराज? महाराज! जिमि अबु मंत।

जुजुं—घोषक! शोक याय् मते संसारे जन्म जुलकि छन्हु सकलें हे सिना वने मानि, सुनं सदा म्वाना च्वने मदु। छं छु धन्दा काय् म्वाः जि छन्तंतुं साहुया पदवी वी, आः छ छें वना अबुया नामं याय्‌मागु पुण्य कर्मनि याहुं धका वयात लित छ्वया हल। व ल्यहां वल। जुजुं घोपक ल्याहां वंगुनं स्वया च्वन अले मने तःल ध्व वःगु वः वंगु उथें मजु धका हानं सतके विया न्यन। तात! घोषक! छ थन वःबले लः हाचां गा गां तिं तिं न्हुया वल, आ वं वले लःखे पला ततं स्मृति तया वना च्वन थथे छाय् यानागु?

घोषकं—महाराज ! जि न्हाच थन वया बले म्हिते वःम्ह वालख तिनी आः थन वया महाराजं जित साहुया पदवी विया दिल । आः जि मचा मखुत छम्ह तःधम्ह साहु जुल ।उकिं जि स्मृति तया बुलुं पला छिना वना च्वनागु खः ।

जुजुं थ्व खं न्यना थ्व छम्ह धार्थें हे धृतिदुम्ह बुद्धिमान म्ह मचा खः धका खुसि जुया उखुनु हे वौयागु दको श्री सम्पतिया अधिकार विया साहुया पदे नियुक्त यात ।

घोषकं साहुपद ग्रहण याना रथे च्वना देश परिक्रम यायां वल । देश प्ररिक्रम याना व बले वं गन गन स्वत अन अन भूमि कम्प जुल ।

घोषकया जाहान व काली छथाय् च्वना निम्हे सिया खं ल्हाना च्वन । अम्म काली ! थौं छिकपिनि काय् मचा साहु ज्वी दुगु हे जिगु यत्न व उपायं खः ।

काली—अम्म ! छाय् छिसं छुयाना दिया ?

साहुनी,—काली ! छिकपिनि काय् मचां थःत स्याइगु चिट्ठी थःगु पुत्वी तुं चिना वना च्वन । जिं व चिट्ठी वेक द्यना च्वं थाय् वना मसिक कया यंका खुना वां छ्वया विया।अले जि जि ा फ्वना विवाह याना विया थथे थथे याना नं व्यू धका पौ च्वया वहे पुत्वी तुं चिना विया धका चिट्ठी च्वंगु खँ फुक कना हानं थौं तक छु छु यागु खः । वखनं कन ।

कालीं—साहुनी ! छिसं उलिजक खं सिल तिनि घोषक यात साहुनं मचा निस्यें स्याय्गु प्रयत्न याना च्वंगु ख ।तर याको

प्रयत्न असफल जुया वन। घोपक यात स्याय्‌गु निम्ति आपा लं धन सम्पति नं फुकल धका कालीनं सिक फुक खं कन ।

अम्म काली ! साहुं तयंगु अपराध यातका हला धका खँ ल्हाना च्वं च्वं हे घोपक साहु देशपरिक्रम सिधयेका छें द्वाहां वल। साहुनी नानी थमं यानागु खँ छक हानं लुमंका फिसिक न्हिल।

व न्ह्यू गु खना घोपकं न्यन अ छ छाय्‌ न्हिलागु ? साहुनी नानी स्वामी ! छगू खं लुमना वया ?

घोपकं—आम खँः छु ख का कँ

साहुनी नानी—मकंस्ये सुमुक च्वना च्वन। अले घोपकं तं पिकया यदि छ न्हिलागु कारण कने खसा कँ मखुसा छन्त थुकिं निकू थलावी धका तलवार ल्ह्वना न्यन ।

साहुनी नानी--स्वामी ! थौं छित गुगु सम्पति लाभ जुगु खः। व जिगु प्रयत्न या सफल ता या चिं खः धका न्हिलागु जुल।

घोपकं—छाय्‌ थ्व छु जिमि अवुं व्युगु सम्पति मखुला ? थन छंगु छु प्रयत्न दु ? घोपकं थौं तक छुं खं हे स्युगु मखुनी।

साहु ! छिकपिनि अबु छित स्याय्‌गु निम्ति थुगु प्रकारं चिट्ठी च्वया छितन्तुं विया स्याय्‌के छोया हःगु खः। जिं थुकथं थुकथं याना छित रक्षा याना तया तया धका थमं याको खं फुकं कन । तर घोपकं आम खं फुकं फता खंका धका व ख च छति हे पत्यां मजू ।

साहुनी नानी—साहु थदि जिं धया च्वनागु खें छित विश्वास मजूसा छिकपिनि मां काली दु वयाके न्यनादिसं अले खःमखु छिसं बांलाक थ्वी ।

घोषकं–अम्म काली ! थ्वं धया च्वंगु खँ फुकं सत्य खःला ?

कालीं–खः;तात छंत स्यायगु निम्ति आपालं यत्न उपाये यात । धन नं आपालं फुकल तर स्याय् मफुत । थुकथं काली या पाखे बाँलाक खँ न्यसेंलि घोषकया मने संवेग उत्पन्न जुल। अले वं धाल,अहो भये थ्व जीवन धाथें भाग्यें हे जक नचे जुगु जुल थुगु प्रकारया जीवने प्रमादि जुया च्वनेगु महा मूर्ख ज्वी। आ छु नं छु दान पुण्य याय् धका मती तया गरीब तयेगु निम्ति न्हिथं द्वलं द्व धन खर्च यायगु दान शाला दयेका मित्तो धयाह्म कुतुम्बीक यात दान योजक याना दान बिया च्वन ।

घोषक उत्पति खँ कचाल

श्यामावती या खँ

उगु समय भद्दवती नगरे भद्दवती साहु छह्म दु । व साहु, घोषक साहुया गवलें स्वत्रा :मखंनिह्म अदिट्ठपुब्ब मित्र खः । थ्व मित्रता गथे जुया दुगु धासा छन्हु भद्दवती नगरयापिं व्यापारित कोसम्बी वया व्यापार यावल । इमिसं हे भद्दवती साहुयागु गुण, आयु, धन सम्पति आदिया आपालं प्रशंसा याना खँ ल्हात । थ्व खँ न्यस्येंलि घोषक साहुया मने उह्म साहु नापं मित्रता दयेका च्वनेगु इच्छा याना आपालं कोस्यालि बिया

छ्वत। ।हानं कोसम्वी च्वंपिं वनिजालत छन्हु भद्दवती वना ब्यपार या वन। इमिसंनं घोषक साहुँ यागु गुण, आयु, धन सम्पति आदिया आपालं प्रसंशा याना खँ ल्हात। थ्व खँ न्यस्येँ निस्येँ भद्दवती साहु यानं उह्म साहुं नापं मित्रता दयेका च्वनेगु इच्छा याना आपालं कोस्यालि विया छ्वत। तर इपिं निह्म सिया स्वाः गबलें चू मलानि।

छन्हु भद्दवती साहुयागु छेँ अहिवात रोग ह्लाहां वल। थुगु रोग वइगु वखते न्हापालाक छेँ च्वंपिं भुजित सिना वनीं। अनं कीतः सिना वनी। अनली खाः फाः दुगु च्वःले साः म्ये सल किसि आदि प्यपां चूपिं जानवर त सिगु जुल। थुपिं पशुत फुत धाय् वं अले मनूतः सिनावनी मनूतयेगु विचेनं ह्लापालाक छेँ च्वंपिं च्यो, भ्वातिं त सिनावनी अले छेँ थुवात सिनावनी। यदि थ्व रोगं बचे ज्वी माल धासा छेँ यागु अङ्ग ह्वःखना विस्युं वनेमा। उकि उह्म साहु नं अङ्ग ह्व खना ज्वने जिक सम्पति ज्वना थः अले साहुनी व म्ह्याय् मचा ज्वना अङ्ग ह्वतं प्याहां वया घोपकसाहु लुमंका कोसम्वी वनेत वल। लेँ व वं ज्वना वक्क सम्पति फुत। वाफसँ दाल नेमखन थुगु प्रकारं लेँ तसकं दुःख सिया कोसम्वी थ्यंक वल कोसम्वी छथाय् लःदुथाय् च्वना मोल्हुया वस हिया लि धर्म शाला छगू माला धर्म शालाय् च्वं वन।

साहुं भद्रे! थथे स्वेहे मजिका वन धासा जन्म व्यूम्ह मांयानं माया वनि मखु। उकिं थन भी मित्रं न्हिथं द्वलं द्वः धन खर्च याना गरीब तयेगु निम्ति दान विया च्वंगु दान शाला दु।

झीनं व दान शालां नयेगु ह्या नया; निन्हु स्वन्हु थन च्वना त्यान्हु लंका जक मित्र नाप ला वनेगु याय् मालि मञ्जूला ?

साहुनी—स्वामी ! छि स्वया गथे यायमाल अथे याना दिसं ।

थुखे दान का वनिपिं फ्वगिं मचात थल छग छग ज्वना दान शालाय् वनेत वया च्वन । साहुनं श्यामा यात सःता इपिं फ्वगिं मचा त नापंतुं फ्वंके छ्वत । कुलिनह्म म्हाय् मचां मां अबु यागु खँ लं घना ज्वी धका ग्याना ह्मां मछा धका छसःहे मधास्ये अबुं ह्मः छक प्व निक हे धाय् म्वाकंतु थल छग ज्वना फ्वगि मचात नापंतुं ल्यु ल्यु दान का वन ।

मित्तकुतुंम्वीकं-श्यामा याके न्यन मेजु ! गोह्मसित तयेगु ?

श्यामा- स्वह्म सित स्वभाग तया दिसं धका स्वभाग फ्वन । मित्तकुतुम्वीकं स्वभाग तया बिल । श्यामा स्वभाग भोजन ज्वना वया मां बौ पिंनि न्ह्योने तयां बिल । स्वह्मं नयेत फेतुल । मां म्ह्याय् निम्ह्हेसिनं साहुयात धैर्य वी या निम्ति धाल साहु विपत धयागु महान कुल यात नं ज्वी फु । उकिं अपशोच याना दि मते, छिं गुलि यो उलि बुलुं भपां दिसं जिमिगु निम्ति छुं चित्ताना याय्मते धका नाना प्रकारं खँह्लाना भोजन याकल । साहुया उखुनु नःगु पचे याय् मफया अजिर्णः रोगं कया द्यो त्वी मजुनींबलेहे साहु सित ।

मां म्ह्याय् निह्म अनाथ ज्वीका नाना प्रकारं विलाप

याना ख्वल। श्यामा उखुनु ख्वःख्वं भोजन का वन। मित्तकुतु-स्वीकं गोगु भाग तयेगु धका न्यन। श्यामा निभाग तया दिसं धका निभाग कया ज्वना वल। मांयात नानातरहन खँ ल्हाना भोजन याकल। मां ह्मनं ऊखुनु नःगु पचे याय् मफया उखुनु हे सित। श्यामा आनं नानातरहन विलाप याना ख्वल। कन्हे खुनु तसकं पित्यागुलिं पित्यागु सह याय् मफया, ख्वया ख्वालं तुं फ्वगि मचात नापं दान का वन। मित्त कुतुम्वीकं थौं नं गोभाग धका न्यन, श्यामा छभाग धका छभाग जक फ्वन। मित्तकुतु-स्वीकं श्यामा फ्वं वया च्वंगु स्वन्हु दत धका सिका मेजु! छंगु प्वा थौं तिनि ठीक थास्ये च्वं वल का धका धाल।

थ्व कटु-वचन न्यना-लज्जा सम्पन्नह्म म्हाय् मचा या नुगले तसकं दित। शस्त्रं प्रहार या थें कालखं लुगु थें जुया वं धाल तात! नकतिनि छिसं छु धया दियागु?

अँ छंगु प्वाः थौंतिनि ठीक जुल धयागुका।

तात! छाय् थथे धया दियागु?

छं ह्मींग स्वभाग ह्मिग निभाग आःथौं छ भाग जक फ्वना च्वंगुलिं।

तात! जिं स्वभाग अले निभाग यंका च्वनागु थःगु निम्ति मखु।

अले सुयागु निम्ति यंकागु? मेजु!

तात! ह्मींग स्वह्म दुगु निम्ति स्वभाग यंका ह्मिग निह्म दुगु निम्ति निभाग यंका थौं जि हे जक जूगु लिं छभाग जक

फ्वना च्वनागु खः।

मेजु ! आ इपिं गन वन ले ? लिसले श्यामां छेंनं प्याहां वंस्ये निस्येयागु खं फुकं विस्तारं कना यंकल श्यामा यागु खं न्यना मित्तकुतुम्बिकं मिखां ख्वबि महाय् कुस्ये च्वने मफुत वया गःप फुले जुया वया नुग पःम्हवी थे जुया विरह थामे याय् मफया । अले वं मिखां ख्वबि पात पात कुतका वं श्यामा यात आश्वासत बिया धाल । मेजु आः छं फ्वना ने म्वाल। छ महान सम्पति सालि भद्रवती साहुया म्ह्याय् मचा खः धका सिल आ छ जिह्म म्ह्याय् मचा ज्वी। आः छं थनं उखे छुं धन्दा नं काय् मते धका माया याना छें व्वना यंका वांलाक वसतं पुंका तधिम्ह म्ह्याय् मचा याना तया तःल।

छन्हु श्यामा—तात ! दान शालाय् न्यना न्यने हे मजिक हासःदु। छाय् हाय्का तयागु ? शान्त पूर्वकं दान वि मज्यूला ?

मेजु—मज्यू।

तात—अवश्यें जीमा।

मेजु—छुयाना जीगु खः छुं हे मस्यू छं स्यूसा छुं उपाय कं।

तात ! दान शालाय् छह्म जक वने जीक निपुलँ दयेका व्यू अले छपू लंपु कावइ, छपू लंपुं क्वया ल्याहां वनी ! थथे ज्वीवं कोला हल ज्वी मखु। श्यामाया खं न्यना खुसि जुया तुरंत हे लंपू निपू दयेकल। अवले निस्यें दान शालाय् न्यने मजिक हासः नं मतः हुल नं मजुल। न्हापा वः श्यामा जक खः । आः दान

शालाय् लँ या योजना मिले याना व्यूगुलि याना आः वयागु नां श्यामावती जुल ।

थुखे दान शालाय् याचकत हागु सःन्यना घोषक साहुया दान काव दु धका न्ह्यावलें खुसि जुया च्वनिगु ख । तर निन्हु स्वन्हु दत दान शालाय् हास मदुगु, उकिं छन्हु मित्त कुतुम्बिक व वले न्यन—तात ! दान का व दुला ?

मित्त कुतुम्बिकं—साहु ! दान का व दु ।

अले उखुनु थें आः छाय्ले हास मदुगु ।

साहु ! आ हुलकुल याय् म्वाक शान्त हे दान बीगु याना गु जुल ।

घोषकं—अले न्हापा छाय् अथे मयानागु ।

मित्तकुतुम्बिकं—साहु ! न्हापा मस्यूगुलि याना अथे याय् मफुत ।

घोषकं—मित्त ! आ छन्त अथे याय्गु सुनां स्यना बिल ।

मित्तकुतुम्बिकं अहि वात रोगं या कारण थःगु धन सम्पति व देश तोता प्याहां वःह्म भद्दवती साहुया खं फुकं कना श्यामावतीयात तधिह्म म्ह्याय् याना तयागु खं कन । थ्व खं न्यने वं घोषकं—तात ! आम खं छं जित उखुनु हे छाय् कं मव-यागु । उह्म साहु जिह्म पासा खः । उकिं आम मचा जिह्म म्ह्याय् मचा ज्वी । हुं ब्वना हति धका तुरंत हे श्यामावती सःतके छ्वया । मेजु ! छ भद्दवती साहुया म्ह्याय् खःला धका न्यन ।

श्यामा-खःतता धका लिसबिल ।

घोषकसोहुं–मेजू आः छुं धन्दा काय्मते छन्त जि वांलाक विचायाना तया तये धका न्यास पासापिं विया तविह्म म्ह्याय्मचा यागु तं तया तल।

कोसम्बीं छन्हु तःधंगु उत्सव जुल उगु उत्सवे गुवलें हे छेनं प्याहां मवंनिपिं म्ह्याय् मस्तनं प्याहां वना घाटे मोल्हु वनी गु जुल। श्यामवती नं थौं थः परिवार न्यास पासापिं ब्वना राजदरबार यागु लंपुं मोल्हु वनेत वना च्वन। उदेन जुजु सिंह पञ्जर या झ्याले च्वना लें वर्पि स्वया च्वन। जुजुं श्यामावतीपिं वःगु खना थुपिं सुया प्याखँ मोट धका न्यन।

महाराज! थुपिं सुयां प्याखँ मोट मखु अले सुया म्ह्याय्पिं ले?

महाराज! घोषक साहुया म्ह्याय् श्यामावतीपिं खः।

श्यामावती खनेवं जुजुया प्रेमाकर्षित जुया स्नेह बलावान जुया। घोषकयात! छिमि म्ह्याय् छह्म जित ब्यू धका धाय्केछ्वत।

घोषकं–महाराज जिह्म म्ह्याय् बी मखुनी।

जुजुं–घोषक! छं अथे धाय्मते जित आम मचा छह्म ब्यू।

महाराज! जिह्म म्ह्याय् मचा यात गृहपति या म्ह्याय् मचा जा खः धका नानातरहन अव हेलना याइ। उकिं जि थःम्ह्याय् मचा छित बी फइ मखु।

थ्व खं न्यना जुजु तं पिकाना घोषक यागु छें तालं गयेका ल्हाहा छाप तेका घोषकया निह्मति बु यातनं ल्हाहा ब्वना

पितंकल।

श्यामावती मोल्हुया ल्याहां व वले छ सुं छह्मनं दुत मछो। अले श्यामावती अवुया थाय् वना न्यो वनं अवु थथे छाय् यागु ?

घोषकं—मैं छन्त जुजु फ्वंके हल। अले जिं विमखु धया छोया, वहे तंमो जुजुं थथे यागु जुल।

श्यामावतीं-अवु छिसं थुकि द्वेका दिल। यदि जुजु ल्हाके हस्येंलि वी धाय् मागु। वरू जिनापतुं जि परिवार पासापिं फुकं कायूमा धया दिसँ।

घोषकं—मैं श्यामा ! यदि छं हे इच्छा जुस्येंलि जिं अथे हे धया छ्वे धका जुजु यात खवर बीके छ्वत।

जुजुं व खवर न्यनेवं खुसि जुया श्यामावती या—न्यास परिवारपिं नं कया श्यामावती यात अभिषेक बिया वडामहा-रानी याना तल। श्यामावती या.संक्षिप्त खँ क्वचाल।

वासुल दत्ता या ख्वँ।

उदेन जुजुया वासुल दत्ता धयाह्म मेह्मनं महारानी छह्म दु। व चण्ड़ोपज्ञोत जुजुया म्हाय् खः। उज्जेन नगरे चण्डोपज्जोत जुजुं राज्य याना च्वन।

छन्हु जुजु बगिचाय् चाहिला ल्याहां वया च्वंव ले थःगु श्री सम्पति पाखे मन वना। न्यन आमत्यपिं जि थें जागु थुगु प्रकारया ऐश्चर्य श्री सम्पति मेपिनि सुयानं दुला ?

अमात्यपिंसं–महाराज! कोसम्बीं राज्य याना च्वंह्म उदेन जुजुयागु श्री सम्पतिया न्ह्योने थ्व श्री सम्पति ला छुनं सम्पति मखुनी।

चण्डपज्जोत जुजुं अथेसा वयागु श्री सम्पति फुकं काय् माल का हुं काहुं धका आज्ञा जुल ।

मन्त्रीपिं-महाराज! उदेन जुजुयागु श्री संम्पति सुनानं काय् फइ मखु ।

छाय् छु कारण ?

महाराज ! छु कारण धासा उम्ह जुजु हत्थिकन्त विद्यां पारंगत जुया च्वंगु दु। उगु विद्या-मन्त्र व्वना विणा थाना किसित विसक छ्वे नं फु ज्वने नं फु। हत्थि वाहने उम्ह जुजु थें सह्म स्यूह्म मेपिं सुं छह्म नं मदु। उकिं उदेनयागु श्री सम्पति छु कथनं काय् फइ मखु। अथें नं छगू यत्न उपाय ला याना स्वे ज्यू।

आम उपाय छु ?

महाराज! उदेन, सल, किसि फलाना थाय् दु, धयागु खवर सिल कि व न्ह्याको हे तापासां नं इमित ज्वनेगु निर्म्ति वनी। उकिं सियाम्ह तःधिकम्ह किसि छम्ह दयेका व वइथाय् सःतिक तुं तया तयेगु। अले व किसि ज्वनेत वल धायेवं वयात फौजं चाह्वीका घ्येराय् दुने लाका ज्वना बन्धि तयेगु ।

जुजु–थ्व ठीकगु उपाय खः धका खुसि जुया व खँयात स्वीकार याना (दारूमय यन्तं) कःल पूर्जां चले ज्वीम्ह सियाम्ह

किसि छम्ह द्येका, उकि तुयूगु कापतं भुना दुरूस्त। किसिथें च्वंक चित्रकारिं चित्रित याका छथाय् खुसी सिथे यंका. तया तल। किसिया प्वाथे दुने रुवीह्म योधात चंक्रमण याना च्वन। हानं किसियागु खि नं हया उखें थुखें ह्वला नं तल।

छन्हु व्याधा छम्ह जङ्गले चाहिला वःवले वं व किसि यात खन। खनेवं अले थ्व कैलाश कूत पर्वत थें च्वंम्ह सर्व स्वेतम्ह तुयूम्ह किसि छम्ह जिमि जुजुयात उचित्तम्ह खः धका मती तया छें ल्याहां वया वना उदेन जुजुयात खवर व्यू वन। उदेन थ्व खँ न्येनेवं वयात हे लँ क्यनिम्ह मग्ग देशक याना किसि ज्वनेत वल। जासुसतस्यें उदेन वःगु सियेका वना चण्डोपज्जोत जुजुयात खवर व्यूवन! चण्डोपज्जोत जुजुं थ्व खवर न्येनेवं थुखें नं उखें नं निखें नं वःवः लापिं सेनातः छ्वया उदेन ज्वनेत वल। उदेनं थुपिं वःगु दु धका मस्यू। वं किसियात लित। किसिम्हे दुने दुपिं योधात उदेन वेवं बेग ब्वां वन। सियाम्ह किसि नं उदेनं मन्त्र ब्वना बिणा थात नं विणाया सः मतायें याना व्यूस्यूं वना च्वंम्ह च्वन। जुजुं ब्वांय् वना नं किसि नाप। लाके मफया सलगया लिनो वन। वं सल ब्वाकुगुलिं याना थः सेनातस्यें लिलाके मफया जुजु थः याकःचा छखे लात। अले उखे निगू थासं वया च्वंपिं चण्डोपज्जोतया सेनातस्यें उदेनयात ज्वना थःम्ह जुजुयात लव ल्हाना विल। उदेनया सेना तस्यें नं थःम्ह जुजु शत्रुया ल्हाति लात ज्वी धका मती तया थःगु सिमानाय् वना च्वं वन। चण्डो-

पज्जोतं नं उदेनयात यंका खुंत कुने थें याना कुना स्वन्हु तक (जयपान त्यागु) उत्सव माने याना च्वन।

स्वन्हु वंस्येंलि उदेनं पाल्येतयेके न्यन तात! छिमि ज़ुज़ु छु याना च्वन?

महाराज! जयपानया उत्सव माने याना च्वन।

उदेन— तात! छिमि ज़ुज़ुयागु ज्या व बुद्धि फुकं मिसा-तयेगु थें हे तिनि। छाय् धासा, जयपानया उत्सव माने यायत कित जित स्याना वयेमा। कित जित तोता छ्वयेमा। जित खुंत कुने थें कुना जयपानया उत्सव माने याय्गुया मतलव हे छु?

थ्व खँ पालेंत वना चण्डोपज्जोत ज़ुज़ुयात विस्तांत कं वन। अले चण्डोपज्जोत वया उदेनयाके न्योंवल; उदेन छं, थथे धका धाल हँ थ्व खँ सत्य खःला?

उदेन—खः महाराज!

चण्डोपज्जोतं --अथे खःसा जि छन्त तोता बीगु ज़ुल। तर जित छं थमं सयेका तयागु मन्त्र विद्या स्यना बी फुला?

उदेन—महाराज! जित अभिवादन याना आदर गौरव तया सयेकल धासा जि स्यना बी फु।

चण्डोपज्जोत—अरे छन्त जिं अभिवादन याय्त छ सु?

उदेन-- अथेसा जिनं छित मन्त्र विद्या स्यना बी फइ मखु।

चण्डपज्जोत—यदि छं जित आम मन्त्र स्यना मबिल

धासा जिं छन्त तःधंगु सजा वी।

उदेन—छिं छु सजाइ बीगु इच्छा दु बिया दिसं, संसारे चित्त स्वया शरीर गन नं तःधं ज्वी मखु। उदेन जुजुया निर्भयता खना चण्डपज्जोत छक्क परे जुल। आ जिं छु याना थ्व मन्त्र सयेका कायेगु थ्व ला मेपिंत सयेके वी ज्यूगु मन्त्र मखु धका मती तया हानं उदेनयात धाल, उदेन! छु छं आम मन्त्र शिल्प न्ह्याम्हेसित नं स्यना बीगु ला?

उदेन—महाराज! सुनां जित आदर गौरव तया सयेकेगु इच्छा याइ। जिं व न्ह्याम्हे जूसां स्यना वी।

चण्डपज्जोतं—उदेन! अथेसा जिथाय् छम्ह धूसि लूम्ह मिसा दु। छं वयात आम मन्त्र स्येना वीला?

उदेन-वी महाराज! धका लिसः विल। अन चण्डपज्जोत वासुलदत्ताया थाय् वना मेजु! छम्ह शंख कुष्ठिम्ह मनुखं अमूल्यगु मन्त्र सयेका तःगु दु। छ वना पर्दा दुने च्वना वयात वन्दना याना वयाके च्वंगु मन्त्र स्यना का। वं छन्त पिने च्वना मन्त्र स्यना वी अले छ सल धायूवं जिं छंके स्यना काय् धका धा वन। थः म्ह्याय् उदेन नापं फसे ज्वी धयागु भयं याना थुगु प्रकारं जाल गोगु खः। वासुलदत्ता उदेन जुजुया थाय् वना मन्त्र स्योंं वनिम्ह जुल।

छन्हु उदेन जुजुं मन्त्र उच्चारण याकूगु वखते वासुलदत्तां वांलाक च्वना उच्चारण याय् मफुत। निक स्वक तक धया विलनं वांलाक धाय् मफुस्येंलि उदेन जुजुं अे कुत्रे! छं छु तालं

धया च्वनागु थुकथं धारे धका हक्का छ्वत।

वासुलदत्तानं थःत कुत्रे धका हकुगु तमं अे कोढी! जिथिं जाम्ह नं कुत्रे ज्वीला धका तसलं लिस बिल।

उदेन-अले छ सुले धका पर्दा उला स्वः वले चण्डपज्जोत जुजुया म्ह्याय् वासुलदत्ता। वासुलदत्ता खनेवं हे जुजु मोहित जुया धाल ये जित ला छः छम्ह धूसि लूम्ह कुत्रेम्ह सिसा धका धया तःगु खः।

वासुलदत्ता—जित नं छि छम्ह कोढी धका धया तःगु खः थ्व भी निम्ह प्रेमे फसे ज्वी धका हे थुगु प्रकारं ह्येका तःगु ज्वी धका वं वयागु ख्वाः स्वत वं वयागु ख्वाः स्वत। उखुनु हे इमिसं प्रेम खिपतं चिना लोक धर्म सेवन यात। अन निस्यें इमिसं मन्त्र स्यने कन्हे याय्गु नं फुकं तोता बिल।

जुजुं धासा वासुलदत्ता! छं बांलाक मन्त्र सयेका च्वनागु ढुला धका न्यना च्वनी।

वासुलदत्तां महाराज! स्यना च्वनागु ढु धका लिसः वी।

छन्हु उदेन जुजुं—भद्रे! संसारे मिसातयेत भातं गुलि उपकार याइगु खः। उलि मेपिसं सुनानं याइ मखु। यदि छं जिगु जीवन बचे याना बिल धासा जि छन्त न्यासः परिवार पासापिं बिया बड़ा महारानी याना तये।

वासुलदत्तां—महाराज! यदि छिसं थमं ल्हानागु खँ फरक मयात धासा जि छिगु जीवन बचे याना बीगु कोशिश याये।

उदेन— भद्रे ! जिं थःमं ल्हानागु खँ गुबलें हे फरक मथाना।

महाराज ! अथे खःसा जिं कोशिश याय् धका धया वासुलदत्ता अबुयाथाय् वना वन्दना याना छखे दना च्वन।

जुजुं—वासुलदत्ता ! छ थौं थन छाय् वयागु ? छु छं मन्त्र स्येने कोचाल ला ?

वासुलदत्ता—महाराज कोचाल।

जुजुं—आः छन्त छु माल ले ?

महाराज ! जित छगू द्वार व छगू वाहन माला च्वन।

मेजु ! छाय् छु यायत ?

महाराज ! चान्हे तारागण स्वया मन्त्रया उपचार यायत वास छगू का वने मागु दु। उकिं जि इच्यो मदेक द्वाहां प्याहां ज्वी मालिगुलिं द्वार छगू व वाहान छगू आवश्यक जुया च्वन। जुजुं वासुलदत्तायात द्वार छगू व वाहन छगू बीगु आज्ञा जुल।

जुजुया न्यागू वाहन दु। छन्हु हे न्येगू योजन वने फुम्ह भद्दवती उंठ छम्ह। छन्हु हे ख्वीगु योजन वने फुम्ह काक धयाम्ह दास छम्ह, हानं छन्हुं हे सच्छिगु योजन वने फुम्ह केवलकण्ठि व मुच्छककेसि धयापिं सल निम्ह, हानं छन्हुं हे सच्छि व नीगू योजन वने फुम्ह नालागिरि धयाम्ह किसि छम्ह।

थुम्ह राजा जुलसां बुद्ध अनुत्पन्न समये छम्ह साहुया नोकर खः। छन्हु साहु नगरे पिने वना मोल्हु वंगु बखते प्रत्येक बुद्ध छम्ह नगरे भिक्षा वियाना ज्याना च्वंगु जुल। उखुनु नगर

बासितयेत मारं आक्रमण याना तःगुलिं सुनानं भिक्षा मव्यू । उकिं वस्पोल खालि पात्रं तुं ल्याहां विज्याना ध्वाखाय् थ्यंक विज्यात, अबले, मारं भेष वदले याना न्यों वल, भन्ते। छलपोलयात छुं लाभ जूला ?

प्रत्येक बुद्ध—पापी मार ! छु छं हे लाभ मज्वीगु ज्या यानागु मखुला ?

मारं—भन्ते ! आः ल्याहां विज्याना भिक्षा याना विज्याहुं, आः प्राप्त ज्वी ।

प्रत्येक बुद्ध—मार आः ल्याहां वनि मखु, यदि ल्याहां वंगु जूसा केवल उपाहाश मात्र याकेगु ज्वी । उथाय् हे साहुनं वया न्यन भन्ते ! छपिंत भिक्षा लाभ जूला ?

आवुस ! भिक्षा याना वया च्वना ।

साहुया मती जि न्यना च्वनागु छगू वस्पोलं लिसः बिल छगू। वस्पोलयात थौं छुं लाभ मजूला छु थें धका पात्र पुस्पाः उला स्वः बले पात्र खालिगु खन। उथाय् छें भोजन ठीक जुया च्वंगु दुला मदुला वः थमं मस्यूगुलि पात्र ज्वना वने मछाला, भन्ते पलख विस्तार याना विज्याहुं धका प्रार्थना याना छें व्वांय् वल । छें वया भोजन ठीक जुया च्वंगु खना नोकरयात सःता धाल, भणे ! पिने प्रत्येक बुद्ध छम्ह विज्योना च्वंगु दु। छ व्वांय् वना वस्पोलयाके च्वंगु पात्र कया व्वाय् वा हुं ।

नोकर नं साहुनं छकपो निक हे धया च्वने म्वाक व्वाय् वना प्रत्येक बुद्धयाके च्वंगु पात्र कया यंकल। साहुनं पात्रे नाना

प्रकारया सूप व्यञ्जन परिपूर्ण ज्वीक भोजन तया व हे नोकर यात तुं वीके छ्वत।

नोकरं पात्रे ज्वना हानं व्वाँय् वना प्रत्येक बुद्धयात पात्र लव ल्हाना पञ्चाङ्ग प्रणाम याना थथे प्रार्थना यात—

भन्ते ! जि मालिकयागु वचनयात पालन याना व्वांय् वया, व्वांय् वना थ्व भोजन कया प्रदान याः वया च्वना। थुगु पुण्यया प्रभावं, जित न्येगू, स्वीगु, सच्छिछगू, सच्छि व नीगू योजन व्वांय् वने फुपिं वाहन प्राप्त ज्वीमा। हानं सूर्यया तापं च्वि च्वि पुगु नं सह याना वयागु पुण्यया प्रभावं न्हाथाय् हे जन्म जूसा नं जिगु आज्ञा हुकुम बःलाय्मा। सूर्यया तेजथें थीमा। थ्व पिण्ड दान मालिकयागु पाखें विया च्वनागु जूसां थुकिया फल निश्चय नं छपिसं लानागु धर्मया भागि जि नं ज्वी दयेमा धका आशिका यात। प्रत्येक बुद्ध नं वयागु आशिका न्यना थथे आज्ञा जुया बिज्यात।

इच्छितं पत्थितं तुय्हं, सव्वमेव समिज्झतु।
पुरेन्तु सव्वे संकपा, चन्दो पण्णरसो यथा॥
इच्छितं पत्थितं तुय्हं, खिप्पमेव समिज्झतु।
पुरेन्तु सव्वे सङ्कप्पा, मणिजोति रसो यथा॥

उपासक ! छंगु प्रार्थना पुह्निसिगु चन्द्रमा थें पूर्ण जुयेमा। छंगु इच्छा मणिथें थिना छंगू सम्पूर्ण कलपना पूर्ण ज्वीमा धका अनुमोदन याना बिज्यात। थ्वःनिपु गाथा प्रत्येक बुद्धपिनि अनुमोदन गाथा खः। थ्व हे न्हापायाग जन्मे याना त्रःगु

प्रार्थनानुसार आः चंण्डपज्जोत जुजुयात न्याता वाहन सम्पन्न जूगु खः।

छन्हु चण्डपज्जोत जुजु उद्याने चाह्यू वंगु बखते लाकाः उदेन आः विस्यू वनेगु का धका मती तया तःतः पागु छ्‌यंगु ह्मिचाय् जायक लुं, वह, दां स्वथना वासुलदत्तायात व्वना उंट गया उखुनु हे विस्यूं वन।

अन्तपुरे पाः च्वना च्वंपि पुलिसतस्यें व खँ सियेका चण्डपज्जोत जुजुयात खबर बिल। जुजुं व खबर न्यनेवं सेनात छ्वया ज्वंके छ्वत।

उदेनं लिना वःपि सेनातस्यें नाप लाकि थें च्वन धाय् वं ह्मिचा चायूका लुं, वःह, दां, ह्वला छ्वइ। अले ज्वं वपिं सेनात उगु धने लोभ याना मूना च्वंतःले उखे उदेन उंठ व्वाके यंकि। हानं सेनातस्यें लिना वनी। नापलाकि थें च्वनेवं हानं लुं, वःह दां ह्वला छ्वइ। हानं इपिं व धन कायूगु पाखे लगे जुया च्वनी। उंठ व्वाकी, थथे जक याना हे उदेन जुजु थःगु सिमानाय् थ्यंक वन। थःगु इलाकाय् थ्यंस्यें लि थः सेनातस्यें चाह्वीका नगरे द्वाहां वन। नगरे थ्यंका वासुलदत्तायात अभिषेक विया वडा महारानी याना तल।

वासुलदत्ताया खँ कचाल।

मागन्दिया खँ

उदेन जुजुं मागन्दीयात नं वडा महारानी यात। मागन्दी कुरूदेशया मागन्दिय ब्राह्मण व मागन्दिया धयाह्म

ब्राम्हणीया म्ह्याय् ख; । ककाह्ये सिगु नां नं मागन्दिय हे खः। मागन्दी तसकं बांला व छह्म देव-अपसरा थें च्वं । उकिं वयात ततःधंपिं समान जातिया कुलपिसं फ्वंके ह:सानं रूप गुणे समानता मजु धका सुयात नं बीगु मती मतः।

छन्हु भगवान बुद्धं प्रातकालस लोके अवलोकन याना स्वया बिज्यागु बखते मागन्दिय ब्राह्मण व वया जाहानह्म निह्मं अनागामि फल लाइपिं खः धका सियेका पात्र चीवर धारण याना गन मागन्दिय ब्राह्मणया अग्निशाला दुगु खः। अन बिज्याना तृण आसने फेतुना बिज्यात ।

मागन्दिय ब्राह्मण तथागतयागु रूप सम्पति खना मती तल। थुगु लोके थुलित बांलाह्म पुरुष मेपिं सु नं दै मखु। वस्पोल जिह्म म्ह्याय् मेजु मागन्दीयात सुयोग्य जू धका तथागतया न्ह्योने वना, श्रमण! रूप गुणे संयुक्तह्म धाथें हे बांलाह्म कन्या छह्म दु। वयागु रूपे समानह्म पुरुष मदुगुलिं याना थौंतक विवाह मजुनी। थौं जिं छपिं खना उकिं छपिंसं पाणि ग्रहण याना बिज्याहुं जि थःह्म म्ह्याय् ब्वना वे धका ब्राह्मण छें ब्वांय् वना कलाम्हेसित सःता धाल—भवती! रूप-गुणे सुसम्पन्नह्म मागन्दीयात् लोह्म तःसकं बांलाह्म पुरुष रत्न छह्म लुल। का नु याकनं स्ह्याय् ब्वना वनेनु। म्ह्याय्यात वसतं पुंका अलंकृत याकि धका च्वेका म्ह्याय् ब्वना वल। नगरे च्वंपिनि नं अे! ध्वं थौं तक थः म्ह्याय् थें बांलाह्म रूप गुणे लोह्म मिजं मदु धका म्ह्याय् बिया मछ्सेे तया तल। तर थौं आः वया म्ह्याय्यात

लोम्ह वांलाम्ह मिजं दत धका लय् तातां म्ह्याय् ब्वना वना च्वन। अे थ्वं गुजोम्ह मिज लवीकल ज्वी नु भी नं स्वः वने धका आपालं मनूत वया स्वः वल।

व्राम्हण म्ह्याय् का वंतले तथागतं उगु थास्ये पलाः चिं तया अन दना वना मेथाहे च्वं विज्यात। तथागतपिसं गुम्हेसित क्यनेत अधिष्ठान याना विज्यागु चिन्ह खः,। व चिन्ह इमिसं मखं तःले किसि न्हूसां धपं को लवी थें च्वंक वर्षात जूसां तसकं ग्वःफे वसानं तना वनी मखु। उखे व्राम्हण थः म्ह्याय् ब्वना वः वले तथागत अन मदु। अले व्राम्हणीनं न्यन,

व्राम्हणं ! गो छिसं धयाम्ह पुरुप ?

व्राम्हण— भवती ! न्हाच थन हे विज्याना च्वंगु खः। आः जक गन विज्यात थें मस्यू धका उखें थुखें मिखा ब्वया स्व बले पदचिन्ह खना धाल, भवती ! यी थ्वः खं ला उम्ह महापुरुषया पद चिन्ह। थ्व चि वस्पोलयागु हे पला चि खः। व्राम्हणी सामुद्रिक (–लक्षण) शास्त्र वांलाक हे सःम्ह जुल। अले वं व पद चिन्ह स्वया धाल, व्राम्हण ! थुगु प्रकारया लक्षण चिन्ह दुम्ह महापुरुषपिसं पञ्चकाम गुणे भूले ज्वी मखु। न त पञ्च काम गुणयात हे सेवन याइ। थ्वस्पोल स्वंगू वेदं पारङ्गतह्म महापुरुष खः। महान त्यागी खः धका थुगु गाथा ब्वना न्यंकल।

रत्तस्सहि उक्कुटिक पदं भवे,
दुट्ठस्स होति सहसानु पिलितं।

मूल्हस्स होति अनुकाडिढत पदं,
विवत्तच्छद्दस्सिद मिदिसं पदंति ॥

अर्थः- रागीया पलाः छीवले पालिया दथुं वेँ थी मखु। द्वेष चरित्रह्मं पलाः छीवले तुति च्वःकां वःम्हुइ थें याना याकन याकनं पलाःछी। मोहचरित्रम्हेसिनं पलाः छीवले वें केके पुना वंम्ह थें याना पलाः छीना वनिम्ह ज्वी। तर गुपिं वीतरागिपिं खः। इमिगु पद चिन्ह थथे हे ज्वी धया ब्राम्हणी सुमुक च्वन।

ब्राम्हण—भवती! छ छाय् निश्चलगु लःघः थें हानं 'मन्त्रयाना तःम्ह व्यक्ति थें च्वंक त्वले जुया च्वनागु।

ब्राम्हण! छि गथे विचार व अथे धयादिसं तर थुम्ह महापुरुषं भी म्ह्याय् मचाया पाणि ग्रहण याइ मखु। ब्राम्हणीनं न्ह्यागु धासां ब्राम्हणया मन संतोष मजू। अले वं उखें थुखें मिखा व्वया स्वःवले तथागतयात खन। अन ब्राम्हणीयात सःता धाल, भवती! खंला हुं वस्पोल हे का जि धयाम्ह महापुरुष। ब्राम्हणं म्ह्याय् व्वना काचा काचां वना धा वन, 'श्रमण! जि थःम्ह्याय् व्वना वे धुन। मचा थ्व हे खः। छलपोलं ग्रहण याना विज्याहुं।'

भगवानं स्वीकार व अस्वीकारया लिसः छुं हे मव्यूस्यें थथे धया विज्यात! छं भति वांलाक मन व्यू जि छन्त संक्षिप्त जूसां खँ कने। ब्राम्हण! जि शोकाकूल जुयाच्वंपिं सत्व प्राणिपिंत शोक रहित ज्वीका बीगुया निम्ति राज्य श्री सम्पति फुकं तोता गृह त्याग याना वया च्वनां। बोधिमण्डपे च्वनोगु वखते

छम्हथें छम्ह वांलापिं मारया म्ह्यायूपिं वया इमिगु योवनयागु लोभ क्यना जित पञ्च काम गुणे फसे यायूत आपालं कोशिश यात। तर जि इमिगु पाखे दृष्टि मतया। अले आम अशुचि पूर्णम्हेसित जि छु धका थिगु।

> दिस्वान तण्हं अरतिं रगञ्च,
> नाहोसि छन्द अपि मे थुनस्मि।
> किं मे विदं मुत्त-करिस्स पुन्न,
> पादापि समफुसितुं न इच्छति ॥

अर्थ—ब्राम्हण! तृष्णा, अरति, रगा धयापिं (स्वम्ह) अपसरात खना नं जिगु मन भतिचा हे काम भोग पाखे फहिला मवं। अले आम मल-मूत्रं भरि पूर्ण जुया च्वंम्ह नारी-यागु खँ ल्हायूगु हे छु! जि ला आमयात तुतियागु म्हालापचि-यागु च्वका नं थीगु इच्छा मयाना।

थुगु गाथा न्यनेवं ब्राम्हण व ब्राम्हणी निम्हं अना-गामि जुल। मागन्दी जक, थ्व श्रमण जित मल मूत्रं भरे जुया च्वंम्ह धका तसकं घृणा व अपमान याना खँ ल्हात धका तं-म्वेका, यदि जित आपालं पावर बःलाम्ह आणाशक्ति दुम्ह वीर पुरुष भात चूलात धासा जि थ्व श्रमणयात यायूगु स्यूका धका तथागतयात आघात (हिंसा) यायूगु मती तल। तथागतं मागन्दीं तं पिकना आघात यायेगु मती तइ धका स्यूसानं ब्राम्हण व ब्राम्हणीयात उपकार ज्वीगु सियेका थुगु धर्म उपदेश बिया विज्यागु खः।

ब्राम्हण थः म्ह्याय् मागन्दीयात वया कक्काम्हेसित लव ल्हाना निम्हतिपु नं प्रव्रजित जू वन । प्रव्रजित जुया गुलिंचां मदुवं हे इपिं निम्हं अरहत्त जुल ।

कक्काम्ह ब्राम्हणं जिम्ह म्ह्याय् मचा थुजोपिं मुण्डकतयेत योग्य मजू धका धया फयां फको बांलाक वसतं पुंका अलंकृत याका कोसम्वी वया उदेन जुजुयात बीत हल । उदेन जुजु मागन्दी खनेवं मोहित जुया मागन्दियात ग्रहण याना कया न्यासः परिवार पिं बिया बडा महारानी यात तल ।

थन थुखे उदेन जुजुया भिन्यासः प्याखंमोत परिवार दुपिं स्वम्ह बडामहारानीपिं दुगु जुल ।

उगु समय कोसम्वी घोषक, कुक्कुत पावारिक धयापिं तःत धंपिं स्वम्ह साहुपिं दु । अबले हिमालय पर्वतं विज्याना च्वंपिं, न्यासः तपस्वीपिं वर्षावासया समय जुस्येंलि चिभ्या पाउं पालु नयेगु इच्छां कोसम्वी विज्याना नगरे भिक्षा विज्यात । वस्पोलपिंगु शील नियम सदाचार खंवले इपिं स्वम्ह साहुपिं नं खुशि प्रसन्न जुया वस्पोलपिंत स्वागत याना थःथःगु छें बिज्याका नयेगु त्वनेगु दान प्रदान याना वर्षावास च्वना बिज्याहुं धका प्रार्थना यात । साहुपिंगु प्रार्थनायात स्वीकार याना वस्पोलपिंसं अन हे वर्षावास च्वना विज्यायूगु मती तल । अले साहुपिंसं थःथगु छें सतिकं तुं वस्पोलपिं च्वनेत छिंक आश्रम दयेका वर्षावास जोछि वस्पोलपिनित बांलाक सेवा यात । वर्षावास कोचास्येंलि वस्पोलपिं हानं हिमा-

लय हे वनेगु मती तल। साहुपिंसं वस्पोलपिं विज्याइगु खँ सियेका भन्ते ! हानं वर्षावास जुल धायेवं सकलें थन हे विज्याहुं धका प्रार्थना यात, तपस्वीपिं अनं निस्यें च्याला तक हिमालय पर्वते विते याना वर्षावास थ्यंक वल धायेवं साहुपिंगु निमन्त्रणा लुमंका कोसम्बी विज्याइगु जुया वल।

छगू सालया खँ खः। वर्षावास सतिना वल, तपस्वीपिं कोसम्बी विज्यायूत विज्यावले लें न्यासि ववं त्यान्हुया छथाय् जङ्गले छमा तःमागु वर्मा खना, सिमा क्वे फेतुना विज्यात। अले मूलम्ह तपस्वीं व सिमा वांलागु खना, थथे मती तल, थ्व वर्माय् च्वंम्ह देवता चिधंम्ह खइ मखु धाःथे नं चरमती दुम्ह महेसक्ख देवराज ज्वीमा। यदि जि थ्व यानागु कलपना ठीक खः धयागु जूसा जिपिं सकसितं लःत्वनेगु बी माल। धाःथें हे देवतां तपस्वीपिंगु मनया खँ सियेका त्वनेगु लः न्ह्योने तया विल। तपस्वीपिंसं लः त्वने धुंका मोल्हीगु मती तल। देवतां मोल्हीत नं लः दय्का बिल। तपस्वी पिंसं मोल्ही धुंका, भोजन याय्गु मती तल, भोजन नं ठीक याना बिल। भोजन याय् धुंका तपस्वीया मने वन, थ्व वृक्ष देवतां जि गथे गये मती तयागु खः। अथे अथे हे पुरे याना बिया च्वन। आः थ्वस्पोलयागु हे ख्वाः छक स्वे दःसा ज्यूका धका मती तल। देवतां तपस्वीयागु इच्छा यात सियूका तीजक ख्वाः खने दयेक वल।

देवतायागु रूप सम्पति खना अले तपस्वी न्यन देवराज ! छपिंगु श्री सम्पति महान खः। छपिंसं छु पुण्य

याना वयागु फलं आम सम्पति लाभ जूगु खः। छको आज्ञा दयेका विज्याहुं धका प्रार्थना यात।

देवता— आर्यपिं! छलपोलपिंसं थ्व खँ छता न्यना विज्याय् मते। देवतां थथे छाय् धागु धासा देवताया थमं याना वयागु पुण्ययात चिधं खना कनेगु निम्ति तसकं हे मछाला च्वन।

तपस्वीपिसं धासा व हे खँ न्यनेगु इच्छा याना च्वन, तपस्वीपिंसं जिति याना च्वंगुलिं याना देवराजं मछाः मछा हे थमं याना वयागु पुण्य कार्य कना हल।

आर्यपिं! जि न्हापायागु जन्मे छम्ह गरीवम्ह मनू खः। जि थःगु जीविका हनेत हे मुस्किल जुया छें नं प्याहां वया ज्या माजुया अले जित श्रावस्ती अनाथ पिण्डिक महाजनया छें ज्या चूलात। अले जिं उम्ह साहुयागु छें च्यः च्वना ज्या याना च्वना। छन्हु साहु विहारं ल्याहां वया जिके न्यन— हे भाइ! छन्त थौं उपोसट्ट धका सुनानं धाःला?

साहु! जित अथे धका सुनानं मधाः।

साहुनं! अथे जूसा छं थौं थः थमंतुं नयेगु तालाका नया छु ज्या याय्गु खः ज्या याहुं धका धाल।

जिं दे साहु! धका जाथुया जा नया जङ्गले ज्या याः वना। उखुनु न्हिच्छि ज्या यानो वन्थ तिनि छें ल्याहां वया, नये मास्तिन वया च्वन। छेंः म्हिग म्हीग थें मखु। म्हिग म्हीग जूसा जित जा ति जित क्यें ति जित तर्कारि ति धका तःतःसलं हाला

च्वनिगु। थौं सुं नं हा:स: मदु । जित जक नयेगु तया तल! अले थथे छाय् धका मने वना छम्हेसिके न्यना. छु थौं सकसियां हे नये धुं कूगु ला ?

वं—मखु थौं सुनानं मन।

छाय् मनगु ?

थ्व छें उपोसट्ठ खुनु सुनानं हे भोजन याइ मखु। सकसिनं उपोसट्ठ व्रत पालन याइ । थन तक कि दुरू त्वंपि मचात थ्यंकं दुरू मत्वंकूस्ये चतुमधू जक नका अष्टशील पालन याकि। अले बहनी जुल धायेवं तधि चिधि सकलें सुगन्ध प्रदिप च्याका थःथगु कोथाय् वना द्वतिस कोट्ठासयागु पाठ व भावना याना च्वनी। छन्त का उपोसट्ठ धाल नं भतिचा हे मती मत।

छु आः नं उपोसट्ठ व्रत पालन याये ज्यूनि ला ? यदि ज्यूसा जि पालन याये।

आम खँ जि मस्यू साहुयाके वना न्यो हुं । अले जि साहुया थाय् वना न्यो वना ।

साहुनं यदि छं च्वनेगु इच्छा जूसा अर्द्ध उपोसट्ठ पालन याय् ज्यू या धका धया दिल ।

अले जि ल्हा: तुति म्हुतु च्वला अर्द्ध उपोसट्ठ अधिष्ठान याना न्हिच्छि ज्या याना वयागुलिं पित्याना प्वाथे वायु सना च्वनां च्वने मजिक प्वा: स्याना वल। अले प्वाथे जनिखं चिना गोतुला च्वंना ।

साहुं थ्व खँ सियेका चतुमधू वास: ज्वना जित स्व:

वल। जि खनेवं छु जुल ? धका न्यन।

जि वायु कोप जुया प्वाः स्यात साहु ! धका धया ।

साहुनं अथेसा दँ वास न ना धाल ।

जि धया, साहु ! छिसंनि नया दिसं ।

साहु —जित छुं जूगु मदु जि छाय् नयेगु जि नये मखु, ना छं न ।

साहु ! अद्ध उपोसठ च्वना नं विकाल भोजन थम जु। जि नये मखु धका मनया ।

साहुं अथे धाय् मते वासः न, वासः नयां छुं ज्वी मखु धाल नं जि वासः नयेगु इच्छा मयाना । प्वाः स्याःगु धासा भन बढे जुया वल। क्रमशः रोग बढे जुजुं द्यो त्वीगु बखते जि सित। अनं थन जन्म जुल। व हे अर्द्ध उपोसठ व्रत पालन याना वयागु पुण्यया प्रभावं थुगु दिव्य सुख सम्पति लाभ जूगु जुल धका धया हानं अनाथपिण्डिक महाजनं बुद्ध, धर्म, संघया प्रति श्रद्धा तया च्वंगु खँ नं फुकं कन। थ्व खँ न्यना तपस्वीपिं खुसि प्रसन्न जुया न्यासः तपस्वीपिं नं दना ल्हाः बिन्ति याना थथे न्यन, 'भो देवता ! छपिंसं बुद्ध धया विज्याना ला ?'

देवता—आर्यपिं, खः जि बुद्ध धया च्वना ।

तपस्वीपिंसं भो देवता ! छपिंसं बुद्ध धया बिज्याना ला धका स्वक तक न्यन । देवतां नं स्वक तकं खः धका लिसः विल। अन तपस्वीपिंसं भो देवता ! संसारे बुद्ध शब्द धयागु तःसकं दुर्लभ खः, सलं सः कल्प तक जन्म कया नं न्यने

मखंगु बुद्ध शब्द थौं छलपोलं न्यंका विज्यात धका देवतायात आपालं प्रशंसा यात।

अन अन्तेवासिकपिंसं आचार्य! नु आः झीपिं सकलें वस्पोल शास्ताया शरणे वने धका धाल।

गुरुम्हस्यें धाल— हे मस्त! आसे, झीत इपिं स्वम्ह साहुपिंसं आपालं उपकार याना तःगु दु। उकिं कन्हे झीपिं अन वना इपिं स्वम्ह साहुपित नं थ्व खँ कने।

कन्हेखुनु तपस्वीपिं सकलें कोसम्वी नि वल।

थुखे साहुपिनि नं वर्षावासया निम्ति वस्पोलपिं थौंकन्हे थ्यंक बिज्याइ धका थुखे थ्यंक लँ स्वः वया च्वन। धात्थें तपस्वीपिं नं उखुनु हे थ्यंक बिज्यात। साहुपिं खनेवं खुसि प्रसन्न जुया छें च्वना यंका यागु भोजनादि दान प्रदान याना कुशल वार्ता यात। तपस्वीपिंसं भोजन धुनेवं साहुपित धाल, 'साहुनि! जिपिं आः वने त्यना।'

साहुनि—भन्ते, छाय् गन बिज्यायगु? वर्षावास थन हे च्वना बिज्यायगु मखु ला?

तपस्वीपिं—साहुपिं! लोके बुद्ध, धर्म व संघ उत्पन्न जुल। जिपिं वस्पोल तथागतया शरणे वने त्यना।

साहुपिं—भन्ते, अथेसा जिपिं नं वये जिमित नं च्वना यंका बिज्याहुँ।

तपस्वी—साहुपिं! छिकपिंत च्वना यंका च्वन धायवं जिमित प्रपञ्च थें ज्वी। उकिं छिकपिं लिपा वुलं झासँ। जिपिं

वना च्वने। थथे धया तपस्वीपिं श्रावस्ती, स्वया विज्यात। क्रमशः श्रावस्ती थ्यंस्येंलि गन सम्यक् सम्बुद्ध विज्याना च्वंगु खः अन विज्याना वस्पोलयात वन्दना याना छखे फेतुत। तथागतं इमित अनुपूर्वी कथा (दान, शील व भावनाया खँ) छसिं कथं उपदेश याना विज्यात। उपदेशया अन्तिमे सकसितं पटिसम्भिदा सहित अरहन्त फल लाभ याना काल। अले इमिसं तथागतयाके प्रव्रज्या फ्वन। तथागतं 'एत्थ भिक्खवो 'ति' धका धाय् मात्रं हे इपिं सकसितं ऋृद्धिमय पात्र चीवर प्राप्त जुल। थुकथं इपिं फुकं एहि भावं भिक्षु जूपिं जुल।

थुखे स्वम्ह साहुपिं नं म्हति म्हतिं न्यासःगु गाडाय् जायक जाकि, घ्यो, कस्ति व साखः आदि दान याय्गु वस्तुत तया श्रावस्ती स्वया वन। श्रावस्ती थ्यंस्येंलि गन जेतवन विहार दुगु खः अन वना भगवान बुद्धयात वन्दना याना छखे फेतुत। भगवान बुद्धं इमित नं अनुपूर्वीय कथा धर्म उपदेश याना बिज्यात। वस्पोलयागु उपदेश न्यना इपिं स्वम्ह साहुपिं नं श्रोतापत्ति लाभ जूपिं जुल। अले इपिं स्वम्ह साहुपिं नं अन हे च्वना वाछि यंक महादान प्रदान याना भगवान बुद्धयात कोसम्वी विज्याकेगु निर्मित प्रार्थना यात। भगवान बुद्धं इमिगु निमन्त्रणा स्वीकार याना थथे धया विज्यात, साहुपिं! तथागतपिं न्ह्यावले शून्यागारे च्वनेगु मन याइ।

साहुपिं—भन्ते! जिमिसं थुल, आः जिपिं वने। लिपा समयया सूचना छ्वया हये। अवले छलपोल विज्याहुं धका

प्रार्थना याना स्वम्ह साहुपिं नं कोसम्बी ल्याहाँ वल। कोसम्बी ध्यस्येंलि यथोचितगु थाय् माला स्वम्हसिनं म्हतिं छगू छगू विहार दयेकल। घोषकं घोसिताराम, कुक्कुतं कुक्कुताराम, पावारिकं पावारिकाराम थुगु प्रकारं स्वम्हसिनं स्वंगू विहार दयेके धुंस्येंलि भगवान बुद्धयात वर्षावासया निम्ति सूचना छ्वत।

भगवान बुद्धं उखे समाचार वयेवं भिक्षु महासंघपिं सकलें व्वना कोसम्बी बिज्यात। साहुपिंसं नं तथागत बिज्यात धयागु समाचार न्यनेवं तापाक तक वना लँ स्वना (स्वागत याना) महान सत्कार पूर्वक विहारे बिज्याकल। भगवान बुद्ध स्वम्ह साहुपिंगु विहारे छन्हु छन्हु याना च्वना बिज्यात। गुखुनु गुम्ह साहुपिंगु विहारे च्वना बिज्यात। उखुनु उम्ह साहुयागु छें भोजन याः बिज्याइगु जुल। स्वम्ह साहुपिं थाय् नं जाध्वीम्ह जाखुवा सुमन मालाकार खः। छन्हु सुमन मालाकारया मने थम्हं नं भोजन याकेगु मन वन। उकिं साहुपिंत धाल, साहु! जि नं छको भोजन याकेगु मती वल। जित नं छक पाः बिया बिज्याहुं।

साहुपिंसं नं ज्यू छं गवले याकेगु इच्छा दु, अवले याके फु धका वचन ब्यूगु जुल।

सुमन मालाकारं नं कन्हेसिगु हे निम्ति भोजन ठीक यात।

जुजुं श्यामावतीयात धका स्वां खर्चया निम्ति न्हि

च्यातका लुं दाँ बिया तःगु दु। उकिं स्वां न्यायेत वनिम्ह खुज्जु-त्तरा खः। थौं नं खुज्जत्तरा सुमन मालाकारया थाय् स्वां न्यायूत वन।

उखुनु सुमन मालाकारं धाल—खुज्जत्तरा! छ पलख लँ च्वं। थौं जि बुद्ध प्रमुखं भिक्षुसंघपिंत निमन्त्रणा याना तयागु दु। वस्पोल तथागतयात पूजा याय् अले छं ल्यँ दुगु स्वां ज्वना हुं। वरू छं नं न्ह्यांसा थन जित छुं भति मदत या। हानं उपदेश नं न्यो धका धाल। अन सुमनं बुद्ध प्रमुखं भिक्षु संघपिंत भोजन दान प्रदान यात। भोजन धुनेवं नु चाय्का दानानुमो-दन याकेया निम्ति सुमनं तथागतयागु पात्र काल। तथागतं दान अनुमोदन याना धर्म देशना याना बिज्यात। तथागतं व्यूगु उपदेश न्यना खुज्जत्तरा श्रोतापति जुल। वं अले प्रतिज्ञा यात। थौं निसें जि हिंसा याये मखु। खुं ज्या याये मखु। व्यभिचार याये मखु। झुट्ठा खँ ल्हाये मखु। अय्ला थ्वं त्वने मखु। थुपिं फुकं तोता जि सदाचारी जुये।

वं थनं न्हापा प्यतका दाँ म्हिचाय् तया केवल प्यतका दांयागु जक स्वां न्याना यंकिगु खः। थौं वं दां लव मकास्ये च्यातका दांया तुं स्वां ज्वना वन। उकिं थौं स्वां यक्क खंगुलि श्यामावती न्यन—मयेजु खुज्जुत्तरा! थौं स्वां यक्क खने दु। थौं छु जुजु खुसि जुया स्वां न्यायूगु खर्च यक्क बिल ला?

खुज्जुत्तरां धाल—आर्य श्यामावती! मखु न्हापा गुलि बिया तःगु खः, थौं नं उलि हे जक व्यूगु खः।

श्यामावती—खुञ्जुत्तरा, अले थौं छायूले स्वां यक दुगु ?

खुञ्जुत्तरा—आर्य, छाय् धासा न्हापा जि वच्छि ध्येबा थःत कया वच्छि दांया जक स्वां न्याना हयेगु खः। थौं जि भगवान बुद्धया उपदेश न्यना खवीमत्यो धयागु सियेका। उकि गुलि दां दुगु खः उलि फुकंया स्वां न्याना ज्वना वया च्वना। उकि स्वां यक दुगु खः।

श्यामावतीं नं अय् दुष्ट भ्वाति, आम दां छं थय् दइ मखु आम छं थया तयागु दां फुकं थन हति धका छसः हे मधास्ये मय्जु! छं गुगु धर्मामृत पान याना वयागु खः, उगु धर्मामृत जिमित नं कं धका धाल। खुञ्जुत्तरा छकलं परिवर्तन जूगु खना श्यामावती छक्क परे जुथा वं नं बुद्धया चरणे छ्यों कोछुका मती तल, गुह्म तथागतयागु उपदेशं मनूतयेगु जीवन थुलि याकनं परिवर्तन जू,उह्म तथागतयागु चरणे अवश्य नं छ्यों कोछुकेमाः।

खुञ्जुत्तरा – आर्य! छिकपिनि धर्मामृत पान यायेगु इच्छा जूसा जित मो छकनि ल्हुइका दिसँ।

श्यामावतीं तुरन्त हे थःत धका हया तःगु हे भिंखुगः सुगन्ध जल बिया मोल्हुका हानं पसिं सीत व गां न्यनेत राजसी वस्त्र निकू बिल खुञ्जुत्तरां उगु निकू वस्त्र कया छकुतिं पसिं सित, छकुतिं गां न्यल। हानं ह्लाति पह्ला ज्वना धर्माशने फेतुना श्यामावती प्रमुखं न्यासः मिसातयेत बुद्ध

लीलाथें च्वंक धर्म व्याख्या यात। खुज्जुत्तरां कंगु उपदेश न्यना न्यासः मिसात सकलें हे श्रोतापति जुल। अले इपिं सकसिनं खुज्जुत्तरायात धाल, "मां खुज्जुत्तरा! थौं निस्यें छं भयातुकृतुगु ज्या छुं नं याय् मते। जिपिं सकसिया मां व आचार्यया तें च्वना न्हिथं विहारे वना भगवान बुद्धया उपदेश न्यना जिमित कं वा धका मां व आचार्यया थासे तल।

थन निस्यें खुज्जुत्तरा न्हिथं विहारे वना भगवनान बुद्धया उपदेश न्यन्यं त्रिपिटक फुक्कं सयेका त्रिपिटकधर जुल। अले बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात।

"भिक्षुपिं! जिह्म श्राविका उपासिकापिं मध्ये वहुश्रूत धर्मधर धर्मकथिक धर्मया खँ वांलाक छ्वीक कनिगुली एतदग्गपद खुज्जुत्तरायात ब्वी।"

धर्मधर धर्मकथिक खुज्जुत्तरायागु खँ न्यन्यं छन्हु श्यामावतीं धाल–मां खुज्जुत्तरा! जिमि नं तथागतयागु दर्शन यायेगु इच्छा जुल। जिमित नं तथागतया थासे छको ब्वना यंकि। जिमिसं नं पुष्प धूपं तथागतया पूजा याये।

खुज्जुत्तरां धाल आर्यपिं! राजकूल धयागु भयङ्कर खः। उकिं छिकपिं सुनं याउँक प्याहाँ वनेगु खँ ल्हाय् ज्या मछि।

श्यामावतीं धाल—मां खुज्जुत्तरा! छु जिमिगु जीवन सितिं फुकेगु ला? जिमित विनाश याय् मते। न्ह्याक्रथं याना जूसां बुद्ध—पूजा छको याकेगु प्रयत्न याना ब्यु।

खुज्जुत्तरा—आर्यपिं, यदि छिकपिनि बुद्ध पूजा यायगु इच्छा हे जूसा गुकथं तथागत खने दइगु खः, उकथं थःथः च्वनागु कोठाय् प्वाःछप्वाः छप्वाः खं। भगवान बुध्द भिक्षुपि सकलें च्वना घोषक, कुक्कुत, पावारिक स्वह्म साहुपि थाय् नं भोजन यायत विज्याइगु वखते थ्व हे लँपुं विज्याई। अले छिकपिं सकसिनं उबले हे वस्पोलयागु दर्शन व पूजा या धका स्यना बिल। अले श्यामावतीपिसं कोठा प्वाःपत्ति ह्वःखना व हे ह्वतं बुद्धयागु पूजा याइगु जुल।

छन्हु मागन्दी थःगु महलं प्याहाँ वया उखें थुखें चाहिला वःह्मथें च्वंक याना वया श्यामावतीपिगु कोठा प्वाःपत्ति चाःचाःहिला स्वया जुल। अले वं कोठा प्वाःपत्ति ह्वःखना तःगु खना न्यन,'श्यामा! थ्व ह्वः छाय् खना तयागु ? मागन्दीं भगवान बुद्धया प्रति तं पिकया आघात यायगु मती तया च्वंगु दु धका इमिसं मस्यूगुलिं धाल-थ्व जिमिसं बुद्धयात वन्दना व पूजा यायगु निम्ति दयेका तयागु खः। थ्व खँ न्यनेवं मागन्दीं मती मती श्रमण गौतम थन वल का मखु ला ? छिपिनं वया श्राविकापिं ज्वी धुन का मखा ? आः स्वयेका स्वयात छु छु ज्वी तिनि का धका तं प्वः चिना ल्याहाँ वन। हानं जुजुया थाय् वना धाल, महाराज! श्यामावतीपिनि कुचक्र सिल ला? इमि पिने मनू दु। इमिसं छिगु जीवन फुकितिनि। तर थ्व खँ जुजुं भतिचा हे विश्वास मयाः। छाय्कि श्यामावती उजोह्म (नैतिकपतनह्म) मिसा मखु धयागु जुजुया मने दु।

तर मागन्दीं व हे खँ हानं हानं ल्हाना च्वन। अथे नं जुजुं वास्ता मयाः । अले मागन्दीं धाल—महाराज, जि धया च्वनागु खेँ छित विश्वास मजूसा इपिं च्वना च्वंथाय् छि हे वना स्वः भाये ज्यू। थथे धास्येंलि जुजुं स्वयं थः वना स्वः वन। कोथाय् ह्वः खना तःगु खनेवं न्यन, 'श्यामा ! थ्व छु ?'

श्यामां उकियागु कारण कुकं कन । जुजुं खँ थ्वीका इमित छुं मधास्ये कोठा पत्ति भ्याः तयेका बिल। थुकिं याना मागन्दीया भन तंप्याहाँ वल। तर वं इमित छुं याय् मफुनि । अले वं बुद्धयात थःगु नगरं पितुनेगु मती तल। उकिं मिथ्या-दृष्टिपिं मनूत मुंका धनलोभ क्यना धाल, सो छिमिसं श्रमण गौतम व वया श्रावकपिंत नगरे दुने द्वाहाँ वइगु बखते च्यः व नौकरतयेसं नाना तरहं म्हुतु ल्हाका च्वने मछायूका ब्यु ।

मागन्दीया खँ न्यना श्रद्धा हीनपिं दुष्ट मनूतस्यें भगवान बुद्ध देशे द्वाहां वेवं हे अय् खुँत ! अय् मूर्खत !! अय् उंठत !!! अय् द्वहँत !!! अय् गढात !!! अय् पशुत छिमित सुगति धयागु गन ? सिना दुर्गति वनीपिं धका न्ह्योन्य लाथे लाक थाक म्हुतु ल्हाना च्व बिल। थुगु असभ्य वचन न्यनां न्यने मफया आनन्दं धाल, 'भन्ते ! थ्व मनूतस्यें तसकं हे म्हुतु ल्हाना च्वन । उपहाश व निन्दा याना च्वन। छाय् थन्याथाय् च्वनेगु। मेथाय् हे वनेनु ।

भगवान—आनन्द ! मेथाय् नं थथे हे म्हुतु ल्हात धाःसा अले अनं गन वनेगु ?

आनन्द—भन्ते अनं नं हानं मेथाय् हे वनेगु याये।

भगवान—आनन्द ! अथें ज्वीगु ठीक मनः । छु गनं वःगु उपहाश निन्दा खः व अन हे च्वना शान्त याना वने फयेके माः । आनन्द ! थ्व थन थुगु प्रकारं असभ्य म्हुतु ल्हाना च्वंपि घु ?

भन्ते ! इपि फुकं दास नौकरत खः ।

आनन्द ! गथे युद्धे वनिम्ह वीरम्ह किसि उखें थुखें मदेक वःगु वाणयात फया च्वनी । अथे हे दुश्शीलपिंगु कटु वचनयात क्षीसं नं सह्याके फयेकेमाः । थथे धका धया थुगु स्वपु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

अहं नागो व संगामं, चापातो पतितं सरं ।
अतिवाक्यं तितिक्खिस्सं, दुस्सीलो हि बहुजनो ॥
दन्तं नयन्ति समितिं, दन्तं राजा भिरुहति ।
दन्तो सेट्ठो मनुस्सेसु, योति वाक्यं तितिक्खति ॥
वर'मस्सतरा दन्ता, आजनीय्या च सिन्धवा ।
कुञ्जरा च महानागा, अन्तदन्तो ततो वरं ॥

गथे संग्रामे धनुष द्वारा प्रहार याना हःगु वाणयात चतुरम्ह किसि न्ह्याक्थं नं सह्याय्‌गु स्वइ । अथे हे (जिं नं) कटु वचनयात सह याये । छाय्‌ धासा संसारे शीलवानपिनिगु संख्या स्वया नं दुश्शीलपिंगु संख्या आपाः दु । गथे शिक्षितह्म किसियात संग्रामे यंकि । शिक्षितह्म किसिया म्हे जुजुपिसं गइ । अथे हे मनुष्यपिं मध्ये आत्मादमन दुह्म कटुवचन सह याय्‌ फुह्म श्रेष्ठ खः । सिन्धु देशयाम्ह सल व तःधिह्म किसि थुपिं शिक्षित

जूसां श्रेष्ठ खः। थ्व स्वयानं थःत थमं दमन याय् फुम्ह श्रेष्ठ खः।

थुगु उपदेश न्यना आपालं मनूतय्सं धर्म थ्वीका काल। भगवान बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात, आनन्द ! छं चिन्ता याय् मते। थुगु निन्दा व उपहाश तन्हु च्वनि मखु, केवल न्हेन्हु जक च्वनि।

मागन्दीया बुद्ध पितुनेगु प्रयत्न फुक्कं असफल जुल। अले वं मने तल। जि गौतमयात पितुनेगु गुगु यत्न याना व सफल याय् मफुत। तर वया उपासिकापिंत हाश नाश मयास्यें ला छाय् तोते धका छन्हु जुजु अय्‌ला त्वना च्वंवले लाका कक्राम्हया थासं स्वाःपिं च्याह्म सीपिं च्याह्म खा हयेका 'महाराज ! थ्व पुरोहितं कोस्यालि छोया हयाच्वन धका न्हापालाक स्वाःपिं खानिं न्ह्योने तये हल।'

जुजुं धाल - मागन्दी ! आम खा सुयात देके बी त्यना ?

महाराज ! श्यामावती व वया पासापिनि ज्या छुं मदु। इमिथाय् बिया छ्वया दिसँ।

जुजुं खः का धका चूलसेवक सःता धाल—अय् छ वना श्यामावतीपिंत थ्व खा स्याना तर्कारि दयेकि धका बिया वा हुं।

श्यामावतीपिसं त्र खा हःगु खना जिमिसं हिंसा मयाना धका खा लितं तुं बिया हल। वं व खा ज्वना वया श्यामावतीपिसं धागु खँ फुक्कं जुजुयात कन। मागन्दीं व हे खेँ तपं तया महाराज ! थौं इमिसं हिंसा याय् मत्योगु खँ सिल। थथें थ्व हे

खा श्रमण गौतमयात दयेका नकिं धका धया दिसँसा अले इमिसं छु धाइ खनी धका धया जुजुया मन हीकल। मागन्दीं धोःकथं जुजुं नं चूलसेवक सःता अथे हे धया छ्वत। अले वं व म्वाःपि खात ज्वना वंथे याना वना व खा पुरोहितयात तुं बिया सीम्ह खा कया वी यंकल। श्यामावतीं सीम्ह खा कया छुं दोष मदु धका व खा काल।

व चूलसेवक खा बिया जुजुया थाय् वन। जुजुं न्यन—श्यामावतीं छु धाल ?

वं धाल—महाराज, श्रमण गौतमयात जक धायेवं थुखे ध्यंक वया काः वल।

अले मागन्दीं धाल— गथे च्वं ले महाराज ! थुपिं थौं छिगु वचनयात हे उलंघन याये खना ग्याःपिं मखय् धुंकल। जिं ला छित वारंवार धया च्वना थुमि पिने मनू दु । तर जिगु खें छिं अतिचा हे विश्वास मयाः। थथे धाःसा नं जुजुं व खँयात वास्ता मयास्ये सुमुक तुं च्वन।

मागन्दीया थमं चूकलि याना यानागु ज्याय् सफल याय् मफया आः छुयाय् मालि धका चिन्तना याना च्वन।

उदेन जुजुया श्यामावती, वासुलदत्ता, मागन्दी याना स्वह्म वड़ामहारानी दु। इपिं स्वम्हेसिथाय् न्हेन्हु न्हेन्हुयागु पाःयाना तःगु जुल। कन्हे वा कंस श्यामावतीया थाय् वनिगु पाः खः। थ्व खँ मागन्दीं सियेका ककाम्हेसित वा थ्वया तःह्म सर्प छह्म बिया हति धका खबर छ्वत। ककाह्मं वा थ्वया तःह्म

सर्प छ्ह्म ह्या बिल। उदेन जुजु थः न्ह्याथाय् वंसां नं हस्थिकन्त वीणा ज्वना वनी। व वीणाय् प्वाः छ्प्वाः दु। व हे प्वाले जुजुं मसीक मागन्दीं सर्प छ्ह्म दु छ्वया स्वां नं प्वाः तिना तया तल। निन्हु स्वन्हु तक सर्प उकि दुने तुं लाना च्वन।

गुखुनु श्यामावतीया थाय् जुजु वनीगु खः उखुनु मागन्दी वना जुजुयात धाल— महाराज! थौं सुयागु प्रासादे वने त्यना?

जुजुं— मागन्दी ! थौं जि श्यामावतीपिन्थाय् वने त्यना।

मागन्दी-महाराज ! थौं अन वने मते। छाय्धासा थौं जि ह्मना च्वंगु बांमला। तःसकं मभिंक ह्मना च्वन। उकिं थौं दरबारं प्याहाँ वनेगु ठीक ज्वी मखु। थौं छक गनं वनेगु याय् मते।

जुजु— मखु मागन्दी ! थौं जि अन हे वनेगु।

मागन्दीं महाराज! थौं छक्र अन वनेगु खँ ल्हाना दी मते धका स्वक तक गन नं जुजु माने मजू। अले मागन्दीं महाराज, अथे सा जि नं वये धका धाल। अले जुजुं म्वाः मागन्दी छ वे मते ल्याहां हुं धाल नं थौं ह्मना च्वंगु बांमला मस्यु महाराज! थौं अन छु छु ज्वी थें धाधां जुजु नापं तुं लिना वन।

श्यामावतीं— जुजु वयेवं सुगन्धित स्वांमाः बिया स्वागत यात। श्यामावतीं व्यूगु स्वांमालं कःखाथा सुरस भोजन याना वीणा फुस पाखे तया श्री शैय्याय् वना गोतू वन। मागन्दी छ्ह्म

जक गवलें गन गवलें गन वना च्वंह्मथें च्वंक याना सना जुजुं लीपा तीजक जुजुया थाय् वना वीणा पाखे ल्हाः छ्वया वीणाय् प्वाःतिना तःगु स्वां लिकाल। स्वां जक लिकाय्वं गोन्हु तक नये मखनो तं पिकया च्वंह्म सर्प प्वालं सुत्त प्याहाँ वया जुजु द्‌यना च्वं थाय् लासा तःले गुतु मूते जु वन । थुकथं सर्प जक प्याहाँ वयेवं मागन्दी महाराज सर्प सर्प धाधां ग्याःपहः याना ह्म मू हाय्‌का चिह्लाय् दंक हाला जुजुयात व्व विल । मूर्खह्म जुजु, कांह्म जुजु, न्ह्याकथं धासां तेरे मयाह्म, आः खन मखु ला सर्प ? थौं अन वने मते थौं जि ह्मंगु बांमला तसकं मभिंक ह्मना च्वन धका गुलि धया गुलि हाला जिगु खँ न्योगु हे मखु। हानं थुपिं स्वः गुलित अलक्षिणीपिं काल कणित, जुजु म्वाना च्वंगुलिं थुमि थः यत्थे सने मछिना दुःख जुल ज्वी, उकिं हे जुजु स्याना सुखं च्वनेत स्वःगु मखा ज्वी धका इमित नं लाको पाको व्वः विल।

जुजुं नं सर्प खनेवं सी खना ग्याना हाल हल, अहो ! भय, अहो पाप, थुमिसं थथे याइ धयागु मने हे दुगु मखु । तर थुमिसं नं थुकथं व्यवहार याय् फु खनीसा। गुलित अत्याचार खः। थुमिगु पापया ज्या, मागन्दीं जित तःकःमछि हे धाःगु खः। तर जि वयागु खँयात विश्वास मयाये च्वन च्वना । थुमिसं न्हापालाक कोठा प्वाः पतिं ह्वःखना तल। अवले जि विया ह्याह्म खात नं लित विया हल । आः थौं ला भ्रन स्वः शयनाशने हे सर्प तया तःगु धका तंम्वं चूर जुया मिथें तं पिकया च्वन ।

श्यामावतीं पासापिं सकसितं स:ता: उपदेश विल, पासापिं ! भीत शरण मेपिं सुं मढु । जुजु व महारानीया प्रति मैत्री भावना या, सुं नापं नं द्वेष तये मते ।

जुजु तंमो चूर जुया सिंह धनुष कया वीप दुगु वाण तया श्यामावतीयागु छाति ताके यानो कयेकल । श्यामावतीयागु मैत्री भावनाया बलं व वाण गनं व:गु ख: अन हे ल्याहाँ वना जुजुयागु छाती हे स्वीला स्वीलाथें च्वंक च्वना च्वन । थ्व घटना खना जुजुं विश्मय चाया धाल, जिं कयेकागु वाण शिल नापं ह्व: खना वनी, शून्येगु आकाशे कयेक्येगु थाय् हे मढु । तर थौं श्यामावतीयात कयेकागु वाण जि पाखे हे स्वया च्वन । थ्व निर्जिव वाणं हे श्यायावतीयागु गुणयात म्हसिका कया च्वन । तर जि मनुष्य जुया नं वयागु गुणयात म्हसियेके मफुत धका धनुष वें तया ल्हा: विन्ति याना श्यासावतीयागु पालि क्वे पुतुंहुं च्वना थथे धाल :—

समुह्यामि पमुह्यामि, सब्बा मुह्यन्ति मे दिसा ।
सामावती मं तायस्सु, त्वं च मे सरणं 'भवाति ।।

अर्थ— श्यामावती ! थौं जित सकल दिशा अन्धकार जुया च्वन । तसकं हे अन्धकार जुया च्वन । उकिं छ जिम्ह शरण दाता जु ।

श्यामावतीं साधु महाराज ! छि जिगु शरणे भासँ मधास्ये, महाराज जि गुम्हसिया शरणे वना च्वना छि

नं उम्ह तथागत सम्यक् सम्बुद्धया शरणे फासँ धका धासे थथे गाथा व्वन,

इदं वत्वा सामावती, सम्मासम्बुद्ध साविका।
मा मं त्वं सरणं गच्छ, यमहं सरणं गता ॥
यस बुद्धो महाराज, यस्स बुद्धो अनुत्तरो।
सरणं गच्छ तं बुद्धं, त्वं च मे सरणं भवाति ॥

सम्यक् सम्बुद्धया श्राविका श्यामावतीं थथे धाल—महाराज! जिगु शरण वयेगु मखु, जि गुम्ह बुद्ध भगवानया शरणे वना च्वना छि नं उम्ह लोके अनुत्तर सम्यक् सम्बुद्धया शरणे फासँ, वस्पोल हे छित जित शरण काइम्ह ज्वी।

थुगु प्रकारं धाल नं जुजुया मन संतोष मजुया हानं 'श्यामावती! जिगु मन तःसकं ग्याना भयभीत जुया च्वंगु दु' धका धासे हानं थथे धाल,

यस्स भिय्यो पमुह्यामि, सब्बा मुह्यन्ति मे दिसा।
श्यामावती मं तायस्सु, त्वं च मे सरणं भवाति ॥

श्यामावती! थन जित गुगु भयं याना सारा दिशा अन्धकारेथें जुया च्वन। उकिं जि छंगु शरणे वया च्वना। छ जिम्ह शरण दाता जु।

श्यामावतीं न्हापाथें तुं अस्वीकार यात। अले जुजुं गन छं धाल जि अन हे शरण वने धका धया बुद्ध प्रमुखं भिक्षु संघपिंत निमन्त्रणा याना महादान यात। दान धुंका श्यामावतीयात सःता धाल, श्यामावती! छन्त जि वरदान बी। छं छु इच्छा दु

एवं।

श्यामावती— महाराज! जित लुं, वहः, हीरा, मोति, तथा धन सम्पत्ति आदि छुं नं माःगु मदु। यदि छिं जित वरदान वीगु जूसा बुद्ध प्रमुखं न्हिथं न्यासः भिक्षुपिंत भोजन दान बिया उपदेश न्यने दइगु याना बिया दिसँ।

जुजु उदेनं भगवान बुद्धयात अभिवादन याना प्रार्थना यात, 'भन्ते! छलपोल व छलपोलया श्रावक संघपिं न्यासः भिक्षुपिंत श्यामावतीं न्हिथं भोजन दान याइगु दु। कृपा तया स्वीकार याना बिज्याहुं।'

भगवान बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात, महाराज! बुद्ध-पिंसं न्हिथं छथाय् जक भोजन स्वीकार याइ मखु। छाय्धासा आपालं जनतापिंसं बुद्धया प्रतीक्षा याना च्वनी।

जुजु—भन्ते! अथे जूसा भिक्षु छम्हेसित जूसां धया बिज्याहुं। श्यामावतीया थाय् न्यासः भिक्षुपिंत न्हिथं भोजन दु।

भगवान बुद्धं आनन्दयात सःता व खँ धया बिज्यात। अनंलि आनन्द न्यासः भिक्षु महासंघपिं च्वना न्हिथं राजकुले वना भोजन याः वनीगु जुल। श्यामावतीं न्हिथं आनन्द प्रमुखं न्यासः भिक्षु महासंघपिंत भोजन दान बिया उपदेश न्यनीगु जुया च्वन।

छन्हु आयुष्मान आनन्दयागु उपदेश न्यना श्यामावती प्रभावित जुया न्यासः तुगु चीवर न्यासःपु तुं दान बिल।

थ्व दान व्यूगु खबर सिया स्वयं जुजु स्थविरया थाय् वया न्यं वल–'भन्ते ! छलपोलयात श्यामावतीं छु न्यासःपु चीवर दान यात ला ?'

आनन्द—खः महाराज।

जुजु— भन्ते ! अले छपिंसं व चीवर छु याना बिज्यायगु ले।

आनन्द –महाराज ! जित माःगु जित तये। अले अपो जूगु चीवर भ्वाथःपिंत इना बी।

जुजु—भन्ते ! इमिगु भ्वाथःगु चीवर छु याय्‌गु ले ?

आनन्द– महाराज ! उकिया इमिसं लासा दयेकी ।

जुजु– भन्ते ! इमिगु दुगु भ्वाथःगु लासा छु याय्‌गु ?

आनन्द– महाराज, व भ्वाथःगु लासां तुति हीगु ज्या काइ ।

जुजु– भन्ते, अले इमिगु पुलांगु तुति हीगु कापः छु याय्‌गु ?

आनन्द– महाराज ! व नचुक छ्याना चाय् मिले याना अंगले ईला छ्वइ।

थुगु प्रकारया खँ न्यना जुजु खुसि जुया धाल—'भन्ते ! छलपोलपिंत बियागु छकूचा नं खेरे वंगु खने मदु। थथे धया हानं प्रसन्न जुया थमं नं न्यासःपु चीवर दान बिल । आनन्द भन्ते-यात थुगु प्रकारं तःकमछि हे चीवर प्राप्त जूगु दु । न्यासः मू वंगु चीवर द्वच्छिपु . छगू लाख पतक प्राप्त जूगु दु। हानं द्वच्छि

द्वच्छि मू वंगु द्वच्छि द्वच्छि पु द्वच्छि पतक लाभ जूगु दु। लाख मू वंगु द्वच्छि द्वच्छिपु सच्छिगु पतक लाभ जूगु दु। छपु निपु प्यपु याना लाभ जूगुया गणना हे मदु। तथागत महापरिनिर्वाण जुस्येंलि वस्पोलं थःके दुगु चीवर फुक्कं ज्वना जम्बुदीपे गन तक विहार दु, अन तक चाहिला सकसितं इना बिल।

मागन्दी ब्राह्मसिया जक थमं याको प्रयत्न असफल जुया मने तःसकं सुख मदयेका च्वन। छन्हु जुजु छुं दिनया निम्ति उद्यान पाखे चाह्यू वन। व हे अवसर लाका ककाम्हेसित सःता धाल, 'का कका, याकनं भासँ, श्यामावतीपिंगु महले वना कापः कोठीं कापः पित कया चिकने थुना थां पतिं कापतं मोरे याना मिं तया ब्यू।' धात्यें ककाम्हं नं म्ह्वायूचायागु खँ न्यना वना कापःकोठी नं कापः लिकाकां चिकने थुथुं थामे हिनेगु सुर यात। मागन्दिया ब्राम्हणं अथे याःगु खना श्यामावतीपिं वया न्यन—

कका! छं आम छु यानागु?

ब्राह्मण—मयजुपि! जुजुं थां वःलाकेगु निम्ति कापः चिकने प्याका थामे हिना ब्यु धका धया हल। उकिं थथे याना च्वना। राजदरवारे ज्यू-मज्यू भिं-मभिं स्वयेगु भार फुकं जित विया तल। थथे धका धया अन दुपिं फुकं मिसातयेत कोठाय् छ्रया खापातिना चूकु तया छ्रसिं कथं मि तया क्वाहाँ वल। छें मिनया वःगु खना श्यामावतीं पासापिंत उपदेश बिल, केंहे मयजुपि! थ्व संसार चक्रे चाहिला च्वना थौं तकया भित्रे थुगु प्रकारं मी गोक लाये धुन ज्वी, थ्व खँ तथागतयात हे नं संख्या

कायेत अःप्वी मखु ज्वी। उकिं अप्रमादि जु। स्मृति वःलाकि। श्यामावतीं थथे धया च्वच्वं मिंया तेज बढे जुया वल। उथाय् हे इमिसं वेदना परिग्रह धयागु कम्मट्ठान भावना यात, उगु हे भावना यानागुलिं दुतिय फल (सकृदागामि) लाःपिं जुल। गुलिं तृतिय फल (अनागामि) लाःपिं जुल। थुगु प्रकारं मार्ग फल लाना मृत्यु जुया वन।

उखें थुखें चाहिला जूपिं भिक्षुपिंसं भोजन धुंका गन भगवान बुद्ध बिज्याना च्वंगु खः अन वना भगवान बुद्धयात नमस्कार याना छखे फेतुना खँ पित हल। भन्ते! राजा उदेन बगिंचाय् चाह्यू वना च्वन, थुखे श्यामावती ब वया न्यासः पासापिं फुकं मी लाना सिना वन। इमि छु गति जुल थें?

भिक्षुपिं! इपिं फुकं आर्यश्रावकापिं खः। गुलिं सकृदागामि गुलिं अनागामि फल लाभ याय् धुंकूपिं खः। इमिगु मरण निष्फल सजू धका आज्ञा जुया थथे धया बिज्यात—

मोह सम्बन्धनो लोके, भव्वरूपो दिस्सति।
उपाधि सम्बन्धनो वालो, तमस्स परिवारितो।
सस्सति विय खायति, पस्सतो नत्थि किञ्चन॥

हे भिक्षुपिं! लोकजनपिं मोहलं तोपुका च्वनि। अले उंकी हे मज्जा नं ताया च्वनी। क्लेशं चिका च्वंम्ह मूर्ख न्ह्याबलें अविद्या अन्धकारे लाना थःत थमं नित्य भाःपाः च्वनी, तर ज्ञानवानपिंसं अनित्ययात खंका शोक संतापं मुक्त जुया च्वनी।

भिक्षुपिं ! संसार चक्रे चाहिला च्वनिपिं सत्वपिं न्ह्यावलें अप्रमादि जक नं ज्वी फइ मखु ! प्रसादे लाना तःनःधंगु पाप कर्म नं याः वनी। उकिं संसार चक्र चाहिला च्वने मातले सत्वपिं दुःख सुखे लाना हे च्वनी।

उखे जुजुं महल मिं नया श्यामावती प्रमुखं न्यासः मिसात नं मी लात धयागु खबर न्यनेवं ब्वाँय् वल। तर जुजु थ्यंबले सकसिपिं फुकं मी लाना सी धुंकूगु जुया च्वन। जुजुं तुरंत मि स्यायके विया मन्त्रीगणपिं सकलें मुंका छथाय् फेतुना श्यामावतीपिंगु गुण लुमंका अपशोच याना विचार यात। थ्व यावःम्ह सु ज्वी ? मागन्दी विना मेपिंसं सुनानं थथे याय् छालि मखु। थ्व ज्या निश्चय नं मागन्दीयागु हे ज्वी धका मती तया आःछु यत्न उपाय याना खः धायेकेगु ? तथ्यंक छं थथे यानागु खः ला धासा वं खः धका गबलें धाइ मखु, उकिं छगू यत्न उपाये लवीका मन्त्रीगण पाखे स्वया थथे धाल—मन्त्रीपिं ! छिमिसं थ्व खँ स्यू ला ? जित न्हापा न्हिथं धयाथें मने चिन्ता व पीड़ा दु। चित्त शान्ति गबलें मदु। छाय्धाःसा श्यामावतीपिंसं गबले लाक मस्यू छको न छको थ्व जिगु जीवन फुकी तिनि धयागु शंखां मने न्ह्यावलें भय वया हे च्वनीगु। आः थौं व भय, चिन्ता तथा पीड़ा फुकं हे मंत। आः मन याउंस्ये च्वन आः सुखं च्वने दत। थ्व ज्या याःम्ह सु ज्वीथें आपालं जिके स्नेह व माया दुम्हसें मखा थ्व ज्या यात जुइ ? जुजुं थथे धया च्वंबले मागन्धी अन हे दु। अले वं न्वंवाना हल, 'महाराज ! थन्यागु ज्या सुनां याय्

छांली, जिं थमं ककायात धया १व ज्या याके बिया।'

जुजु—मागन्दी ! जित छं सिबे मेपिं सुनां प्रेम याइ। जि छ खना खुसी प्रसन्न जुल। उकिं जि छन्त व छं थःथितिपिंत सिरिपाः बी। छं इपि सकसितं सःति। मागन्दीं नं लय्ताया थः-थितिपिंत खबर ब्यूत जुजु भीपिं खना खुसी जुया च्वंगु दु। सिरपाः कायूत सकलें याकनं व्वाँय वा।

ब्राम्हणत मागन्दीया खँ न्यना थः खःपिं नं थः मखुपिं नं थः नानां सिरपाः कायूगु लोभं दरबारे व्वाँय् वल।

जुजुं मागन्दीयात थः नाला वकसित ज्वज्वं राजपटां-गिरी नाभिस्थान तक गाले स्वःथना सु तया मि च्याका बिल। मागन्दीयात जक वयागु हे म्हे गन गन ला खाःगु दु अन अन च्वंगु ला ध्यना चिकने पुका वयात तुं नकल।

श्यामावतीपिनि पूर्व-कथा

छन्हु धर्म सभाय् भिक्षुपिं मुना थःवंथः थथे खँ जुया च्वन—पासापिं ! थपाय् च्वतं धर्मे श्रद्धा सुसम्पन्न जुया च्वंपिं मी लाना सिना वन। थ्व ला तःसकं हे वांमलागु ज्या जुल। थुगु प्रकारं खँ जुया च्वंबले लाक भगवान बुद्ध बिज्याना न्यन—भिक्षुपिं ! छिमि छु खँ जुया च्वन।

भिक्षुपिंसं भन्ते श्यामावतीपिं मी लाना सिना वंगु वांमला धयागु विषय कया जिमि खँ जुया च्वन धका बिन्ति यात।

भगवान बुद्ध—भिक्षुपिं ! इमि थुगु आत्मा भावे द्वंगु छुं मदु। केवल ह्वापायागु जन्मे याना वःगु कर्म विपाक थौं इमित विया च्वन।

भन्ते ! इमिसं न्हापा छु याना वःगुलि थौं थथे ज्वी माल ?

भिक्षुपिं ! अथेसा न्यं जि कने—ह्वापा वाराणसी देशे ब्रह्मदत्त जुजु राज्य याना च्वन। उगु वखते राजगृह नगरे ह्निथं च्याह्म प्रत्येक बुद्धपिं विज्याना च्वन। अबले अन च्वंपिं न्यासः मिसातय्सं वस्पोलपिंगु सेवा याना च्वन। वस्पोलपिं च्याम्ह मध्ये न्हेम्ह हिमालय पर्वते विज्यात। छम्ह अन हे नदीया सिथे घाँय्‌मो सुया द्वँ दुथाय्‌ वना समापति ध्याने च्वना विज्याना च्वन।

थुखे छम्हु प्रत्येक बुद्धपिं विज्यास्येंलि इपिं हे न्यासः मिसात च्वना जुजु जल-क्रिडा यायत नदी वन। इपिं मिसात लखे ह्विता मोल्हुया चिकुया उखें थुखें भि च्याकेगु सामान माः जुल। इमिसं व हे घाँय्‌ द्वँ खना व घाँय्‌ च्याका मि कुन। क्रमशः घाँय्‌ च्याना वंलिस्ये प्रत्येक बुद्ध खने दया वल। अले ग्याना हाल, का नाश जुल, थन प्रत्येक बुद्ध दुगु खनी। आः ध्व धँ जुजु सिल धासा भीपिं छह्म हे ल्यनि मखु। नु सि माला फुकं छ्वेका वने धका उखें थुखें सिं माला हःवले आपालं सिं मुं वल। व हे सिं तया थुलि च्याय्‌वला फुकं फ्वीका धका मती तया च्याहाँ वन। इमिके न्हापा लाक हे हिंसा चेतना मदुसां लिपा

राजभयं इमिसं हिंसा चेतनाया ज्या यात।

थुखे प्रत्येक बुद्ध समापति च्वना विज्यागुलिं सच्छिगु पाद्धा प्रमाण सिं द्वँ चिना छ्वेका व्यूसां नं वस्पोलयात छुं भतिचा हे तकलिफ ज्वी मखु। वस्पोल न्हेन्हु तक समापति ध्याने च्वना समापतिं दना यथा सुखं विज्यात। इपिं जक उगु पाप कर्म याना द्वलं द्वः दँ तक नर्क भोग याय्‌माल। आः थौं व हे कर्म क्लेश ल्यों दुगुलिं याना थुगु आत्मा भावे मी लाना सीमाल।

। श्यामावतीपिनि पूर्व-कथा क्चाल

खुज्जुत्तराया पूर्व-कथा

भिक्षुपिं—भन्ते! खुज्जुत्तरां छु याना वःगु पापं व खुज्जा धुसी लूह्म ज्वी माल? हानं छु याना वःगु पुण्यं याना महा-प्रज्ञावानह्म ज्वी दुगु? हानं छु याना वःगु पुण्यं श्रोतापत्ति जुल? हानं छु याना वःगुलिं कतपिनि भ्वातिं जुयो च्वने माल?

भगवान—भिक्षु पिं! व हे जुजुं वाराणसी राज्य याना च्वंगु बखते भति धुसी लूह्म प्रत्येक बुद्ध छह्म दु। अले वस्पोल-या उपस्थापिक उपासिकां कम्बल छपुं न्यना जिह्म भन्ते थुकथं का विज्याइगु धका धुसी लुया वना हिस्यना च्वनिगु। थुगु प्रकारं प्रत्येक बुद्धयात हिस्याना वःगु पापं याना व धुसी लूगु ख। हानं छन्हु वस्पोल प्रत्येक बुद्ध राज दरवारे भिक्षा विज्या वले

तःसकं पूनिगु क्षीर पात्रे तया ज्वना विज्यात। अले पात्र पुना ज्वना च्वनेत हे याकुया च्वंवले उह्म उपासिकां खना अट्ठदत्तका वलि पाणि (= चूरी) छपा त्वया भन्ते ! आम पात्र पूसा थुकी दिका भपा विज्याहुँ धका चूरी बिल। वस्पोलं उगु चूरी कया पात्र उकी दिका भोजन याना विज्यात। भोजन धुंका उपासिकाया ख्वाः छक स्वत। अले उपासिकां भन्तेयागु मनोभाव सियेका भन्ते ! आम चूरी छपा छलपोलयात हे वियागु जुल। ग्रहण याना बिज्याहुँ जित मेगु दु धका धाल।

प्रत्येक बुद्ध भोजन धुनेवं नन्द मूल पब्भारे विज्यात। समय स्वया आवश्यक चिज प्रत्येक बुद्धयात दान विया वःगु पुण्यया फलं त्रिपिटकधर जुल। प्रत्येक बुद्धया हे सेवा याना वःगु पुण्यया फलं श्रोतापति जुल।

हानं न्हापा काश्यप तथागतया समये वाराणसी देशे साहुया म्हाय्मचा जुया जन्म जूवले समाय् यायेत न्हायकं छपा ज्वना फेतुत। अबले विश्वास दुम्ह खीणाश्रव भिक्षुणी छम्ह वयात नाप लायूत वल। भिक्षुणीपिं खीणाश्रवा हे जूसां सन्ध्याइले थः उपासिकापिनिगु छें वये वनेगु चलन दुगु जुल। अवले व साहुनी मचाया ज्या च्वेपिं सुं मखना वं धाल— 'अय्या ! वन्दना दु। व प्रशाधन-पेलिका (तिसा थल) छक न्हाय् दयेका विया विज्याहुं। स्थविरनीनं विचाः यात यदि जिं थ्व कया मविल धासा व जि खना तंम्वेका जित आघात याई अथवा ख्वःवि, अले उगु विपाकं व नर्कें वने मालि। यदि वं

धागु वस्तु कया विल धासा केवल थ्व मेपिनि दासी (भ्वार्ति) सम्म ज्वी मालि। उकिं नर्क वनिगु स्वया दासी जीवन तसकं बांलानि। थथे मती तया वं वागु ज्या याना बिल। उम्ह क्षीणाश्रव भिक्षुणीयात ज्या वाना वःगु विपाकं थ्व थुगु जन्मे भ्वार्ति ज्वी माःगु जुल।

खुज्जुत्तराया पूर्व कथा सिधल।

बुध्द वचन

हानं छन्हु सभा गृहे च्वना भिक्षुपिनि खँ जुया च्वन— पासापिं! श्यामावती सित। मागन्दीया थःथितिपिं नं सित। मागन्दीयात थःगु हे ला ध्यना नकल। मागन्दी म्वाना च्वंसां नं सीगु तुल्य खः। थथे थवं थः खँ ल्हाना च्वंथाय् भगवान बुद्ध बिज्याना न्यन—'भिक्षुपिं! छिपिं थन मुना छु खँ ल्हाना च्वना?' भिक्षुपिंसं जूगु खँ फुकं विन्ति यात।

भगवान बुद्ध—भिक्षुपिं! गुपिं प्रमादि खः इपिं सच्छि दँ हे म्वाना च्वंसां नं सीगु हे बरोबर खः। उकिं मागन्दी म्वाना च्वंसां नं सीगुथें हे खः। लोके प्रमादिपिं जक सिना वंसां नं म्वाना च्वंपिथें ज्वी धका धया बिज्याना थथे आज्ञा जुया बिज्यातः—

अप्पमादो अमतपदं, पमादो मच्चुनो पदं।
अप्पमत्ता नमीयन्ति, ये पमत्ता यथा मता॥
एतं विसेसतो ञत्वा, अप्पमादम्हि पण्डिता।
अप्पमादे पमोदन्ति, अरियानं गोचरे रता॥

ते झायिनो साततिका निच्चं दळ्हं परक्कमा।
फुसन्ति धीरा निब्बाणं, योगक्खेमं अनुत्तरन्ति॥

अर्थ— अप्रमादि (वेहोश मजूस्ये) च्वनेगु अमृत समानगु पद खः। वेहोश जुया च्वनेगु मृत्युया लँ खः। प्रमादिपिं मृत्यु ज्वीथें अप्रमादिपिं मृत्यु ज्वी मखु। आर्य धर्मे युक्त जुया च्वंपिं पण्डितपिसं अप्रमादिया विशेषता सियेका अप्रमादि ज्वीगुली मन तइ। गुपिं ध्यानी धीरजन खः, इपिसं न्ह्यावलें दृढ़ पराक्रमी जुया जन्म मरण ज्वी म्वाःगु भय मदुगु निर्वाणयात प्राप्त याइ।

विस्तारार्थ— तत्थ अन, 'अप्पमादो'ति धयागु पद तःधंगु अर्थ खः। कारण फुक त्रिपिटक बुद्ध वचन हया कंसां नं अप्रमाद शब्दया दुने जक लाः वनि। भिक्षुपिं, जङ्गले गनं गनं ततःधंगु पद चिन्ह खने दया च्वनी। अले उकियात हत्थिपदं धका सम्बोधन याइ। थथे छाय् धयागु धाःसा तःधंगु पद चिन्ह जुया। थथे हे गन तक कुशल धर्मे अन्तरगत जुया च्वनी अन तक अप्रमाद हे धका धाः वनी।

'अमतं पदं ति', अमृत धयागु निर्वाणया नां खः। निर्वाणं धयागु अजात अजरामरण खः। 'पमादो', स्मृति हीनगु खः। 'मच्चुनं' मरण मार्ग खः। प्रमादि जरामरणया चक्रे लाना च्वनीं। तर अप्रमादि थुकिं मुक्त जुइ। बास्तवें सी म्वाःपिं सुं मदु। अले अप्रमादिपिं सी मखु धयागुया अर्थ भिंगु ज्या याना च्वनीपिं सिना हे वंसा लोके इमिगु नां वांलाक ल्यंना च्वनी धयागु खः। भिंगु ज्या याइम्ह मनूयात मृत्युं लिपा नं व मनू तसकं भिंम्ह

खः, वयाके उपकार दृष्टि आपालं दु, वं सुयात नं दुःख कष्ट बिया वंगु मदु, न वं सुयात नं दुःख बीगु हे मती तल :धका वयागु गुण प्रशंसा हे जक ज्वीगुलिं व सी मखु धागु खः। हानं उम्ह अप्रमादि उद्योगी तथा निरालस जुया छगू निगू जन्मं हे मार्ग फल लाना दुक्खं मुक्त ज्वीम्ह नं जुइ। उकिं नं अप्रमादिपिं मनूत सी मखु धागु खः।

'ये पमत्ता यथा मता' प्रमादिपिं मनूत मरणशील खः। इमिके भिगु गुण धयागु छुं दइ मखु। इपिं न्ह्यावलें जन्म मरण पाखे वना च्वनी। दान याय्गु, शील पालन याय्गु इमिगु मने कल्पना मात्र नं ज्वी मखु। प्रव्रजितपिनि जूसां आचार्य व्रत आदि याय्मागु व धुताङ्ग शीलादि पालन याय् मागु हानं अनित्य भावनादि याय् मागु छुकिसें नं मन मवंम्ह ज्वी। न्ह्यावलें अलसि जुया मरण चक्रे लाना च्वनी। उकिं प्रमादिपित सीम्ह थें धाःगु खः। पण्डितजन अप्रमादि ज्वीगुलिं प्रमोदित जुया च्वनी। आर्यपिं! बुद्ध, प्रत्येक बुद्ध, श्रावकपिनि गोचर सत्ति पट्ठान सप्ततिंस बोधिपक्ष नवविध लोकुत्तर धर्म खः। हानं थुकी हे मन तया च्वनी। आर्य पण्डितपिसं अष्ट समापति ध्यान भावनाय् च्वना विप्पसना भावनायात वढे याना मार्ग फल प्राप्त याइ। 'फुसति' निगू फुसना दु। ज्ञान फुसना व विपाक फुसना। मार्ग प्यंगूयात ज्ञान फुसना धाइ। फल प्यंगू विपाक फुसना धाइ। पण्डितपिसं विपाक फुसनायात साक्षात्कार याइ। 'योगक्खेम अनुत्तरो' योग, कामयोग, भवयोग, दृष्टियोग,

अविद्यायोग नामं प्यंगू दु। थ्व प्यंगू योगे लाना लोक जनपिंसं दुःख कष्ट भोग याना च्वन। योगं पार जुया वनेत लोकुत्तर धर्म श्रेष्ठ खः। 'खेम', भय रहितगु खः धका धर्म देशना याना बिज्यावले आपालं मनूत श्रोतापन्न जुल। धर्म देशना सकलयात सार्थक जुल।

क्वचाल

अनुवादकया मेमेगु सफू

प्रकाशित :

१. लोकनीति
२. श्रामणेर विनय
३. लोकनीति (पद्यमय)
४. गृह-शिक्षा
५. उत्तरा
६. अनन्त लक्खण सुत्त
७. कुमार काश्यप माता

प्रकाशन प्रतीक्षाय्

८. बाल-बौद्ध शिक्षा
९. मैत्री भा
१०. कुरुधम्म
११. शाक्यतय्

नेपाल प्रेस, नयाँ सडक, काठमाडौं, नेपाल ।